

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

—●—
2'nci Toplantı

18 Kasım 2020 Çarşamba

—●—
(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün (ESK) 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

—●—

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

2'nci Toplantı

18 Kasım 2020 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM KİT Komisyonu saat 11.06'da açıldı.

Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün (ESK) 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları ibra edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 24 Kasım 2020 Salı günü toplanmak üzere saat 13.12'de toplantıya son verildi.

18 Kasım 2020 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.06

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın, değerli kurumlarımızın değerli temsilcileri, hepiniz hoş geldiniz.

Toplantıyı açıyorum. *

Bugünkü gündemimizde Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarının bilanço ve netice hesapları yer almaktadır.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun, sunum yapmak üzere sözü size veriyorum.

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün (ESK) 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Sayın Başkan, değerli üyeler; Kurumumuzun 2017-2018 yıllarına ait hesap ve işlemlerinin görüşülmesi nedeniyle faaliyetlerimiz hakkında özet bilgileri arz etmeden önce hepinizi şahsım ve Kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde hayvancılık sektörünün gelişmesine önemli katkıları olan Et ve Balık Kurumu 1952 yılında iktisadi devlet teşekkülü olarak kurulmuş, 1992 yılında özelleştirme kapsamına alınmış ve bu süreçte 19 kombinasi satılmış, 8'i ise başka kurumlara devredilmiştir. Devletin yönlendirici ve düzenleyici etkisine duyulan ihtiyaç nedeniyle Et ve Balık Kurumu 2005 yılında özelleştirme kapsamından çıkarılmış, 2013 yılında ise görev alanına süt ilave edilerek Et ve Süt Kurumu adıyla yeniden yapılandırılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü hâlen 11 adet et kombinasi, 1 adet tavuk kombinasi, 1 adet Et İşletme Müdürlüğü olmak üzere toplam 13 iş yeriyle faaliyetini sürdürmektedir. Kurumumuz özelleştirme kapsamından çıktıktan sonra Ağrı, Yozgat, Denizli, Sivas Et * Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

Kombinaları ile Erzincan Tavuk Kombinası ve İstanbul Et İşletme Müdürlüğünü faaliyete geçirmiştir. Van ve Erzurum Kombinalarımız yeni yerleşkelerinde örnek işletmeler olarak ülkemiz ekonomisine yeniden kazandırılmıştır. Yozgat Süt Tesisi ve Trabzon Et Kombinasının yapımı ise devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Et ve Süt Kurumu hayvancılığın sürdürülebilirliğini güvence altına almak, besiciliği geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Sözleşmeli besicilik sisteminin yanı sıra hayvan alımlarında randıman prim uygulaması aile işletmeciliğini destekleme gibi esaslar getirerek besicilikte verimi ve karkas kalitesini artırmıştır. Hayvan alım fiyatlarını güncelleyerek besicilere pazar ve fiyat garantisi sunan Et ve Süt Kurumu bugün itibarıyla besicilerin yerli menşeli hayvanlarını kilosu 34 TL'den, ithal menşeli hayvanlarını ise 33 TL'den satın almaktadır. Et ve Süt Kurumu kombinalarının bulunmadığı illerde ihtiyaç olması hâlinde Bakanlığımızdan işletme onay belgesi alan kesimhanelerde besicilerde mahallinde kesim ücreti vermektedir. Kurumumuzca 2019 yılından bugüne kadar yaklaşık 270 bin büyükbaş hayvan alımı yapılmış ve 83 bin ton kırmızı et üretilmiştir. Ayrıca 8,5 milyon adet kanatlı hayvan alımı yapılmış ve 14 bin ton beyaz et üretilmiştir. Et ve Süt Kurumu tarafından yetiştiricilerimize bu süreçte yaklaşık 3 milyar TL ödeme yapılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Et ve Süt Kurumu kırmızı et piyasasında fiyat dalgalanmalarının önüne geçmek amacıyla sektörün ihtiyacı doğrultusunda bir müdahale aracı olarak dönem dönem ithalat faaliyetleri gerçekleştirmiştir. ESK tarafından 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla canlı hayvan ithalatı sonlandırılmıştır. Yalnızca tarihî ve kültürel bağlarımızın olduğu ülkelerin karşılıklı çıkarlarını koruyan ikili anlaşmalar kapsamında Bosna Hersek'ten 2.500 ve Sırbistan'dan 2 bin olmak üzere 2 yılda toplam 4.500 ton et alımı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu et alımı Türkiye'nin yıllık kırmızı et tüketimine oranlandığında rakamlar iç piyasayı bozacak miktarda değildir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; altmış sekiz yıllık birikim ve tecrübesiyle, üreticiden satın aldığı büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı hayvan işleyen Et ve Süt Kurumu; sağlıklı, güvenilir, kaliteli ürünleri uygun fiyatla tüketicilerimizin beğenisine sunmaktadır. Kurumumuzca üretilen et ve süt ürünleri, başta Milli Savunma Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı olmak üzere çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarına ulaştırılmaktadır. Ürün çeşidini 75'e çıkaran kurumumuz, kendi satış mağazalarımızın yanı sıra tarım kredi birlik mağazalarında Et ve Süt Kurumu markalı ürünlerin satışını yapmaktadır. Ayrıca ESK, piyasa regülasyonu kapsamında yemek şirketleri ve et sanayi firmalarına zaman zaman et satışı yapmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; süt fiyatlarının Ulusal Süt Konseyi tarafından belirlenen referans fiyatın altına düştüğü dönemlerde kurumumuz müdahale alımları yapmaktadır. ESK tarihinde ilk defa 2016 yılında başlanan süt müdahale alımlarına piyasa ihtiyaçları doğrultusunda devam etmektedir ve edecektir. Et ve Süt Kurumu, süte müdahale alımlarını Ulusal Süt Konseyinin belirlediği çiğ süt fiyatını uygulamak şartıyla yağsız süt tozu alımı olarak gerçekleştirmekte, üretilen süt tozu piyasa talepleri değerlendirilerek tamamına yakını yurt dışına satılmaktadır. Bu kapsamda, süt üreticilerine yaklaşık 1 milyar TL ödeme yapılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2018 yılının üçüncü çeyreğinde arz fazlasının oluşması sonucunda piyasalarda karkas et fiyatları maliyetin altına düşmüştür. ESK, besicilerin mağduriyetini önlemek amacıyla alım fiyatlarını yükselterek yoğun bir kesim ve depolama faaliyetine girmiş ve bunun sonucunda ortaya çıkan yaklaşık 60 bin ton et stoku yine piyasaların ihtiyaçları doğrultusunda değerlendirilmiştir.

2020 yılında ortaya çıkan Covid-19 salgınıyla mücadele döneminde stokta bulunan etleri, raf ömrü uzun ürünlere dönüştürerek ESK, piyasada herhangi bir arz sıkıntısı oluşmasına izin vermemiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sözlerime son verirken “çiftlikten sofraya güvenle” anlayışıyla et ve süt piyasalarında kalite, güven ve istikrarın teminatı olan Et ve Süt Kurumu, üreticilerimizin ve tüketicilerimizin yanında olmaya devam edecektir. Çiftçilik mesleğini ömür boyu fedakârca sürdüren üreticilerimizin daha bereketli yarınlara kavuşmasını temenni ediyorum. Bu duygu ve düşüncelerle; Değerli Başkanımıza, KİT Komisyonu üyesi milletvekillerimize, Bakan Yardımcımıza, Sayıştay Başkanlığı mensuplarına, Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Bakanlığımız temsilcilerine şahsım ve kurumum adına teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Sağ olun efendim, biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Şimdi, önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2017 yılı alt komisyon raporunda 2, 2018 yılı alt komisyon raporunda 1 öneri bulunmaktadır.

Şimdi, 2017 yılının 1 no.lu önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 1. Ana statüde yer alan tüketicinin korunması görevinin yerine getirilmesi konusu dikkate alınarak, kurumun satış mağazalarında satılan temel et ürünleri ile şarküteri ürünlerinin tüketici taleplerini karşılaması konusunda azami gayretin gösterilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Genel Müdür.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Evet, kurumumuz, nihai tüketiciye kaliteli, güvenli ve uygun fiyatlı ürünler sunmak, et piyasalarında istikrar ve denge sağlayarak temel et ürünleri ile şarküteri ürünlerinde eşik fiyatın oluşturulmasını temin için 12 ilde 16 adet kurum satış mağazasıyla hizmet vermektedir. Kurum satış mağazalarında, üretimde oluşan artış sonucu satılan et ürünleri ile şarküteri ürünlerinin satış miktarı ve ürün çeşitliliği son yıllarda artırılmıştır.

Kurum satış mağazalarında ürün satışlarını artırmakla birlikte Temmuz 2017 tarihinden itibaren Tarım Kredi Birlik AŞ’yle yapılan sözleşmeler çerçevesinde, uygun fiyatla MAP ambalajı, kıyma, kuşbaşı ve şarküteri ürünleriyle şirketin marketlerinde satışa sunulmuştur. Ayrıca, ESK piyasa regülasyonu kapsamında yemek şirketleri ve et sanayi firmalarına zaman zaman et satışı yapmıştır. Temel et ürünleri ile şarküteri ürünlerinin tüketici taleplerini karşılaması konusunda gerekli gayret gösterilmesine devam edilmektedir.

Başkanım, bu 2017 yılından gelen bir öneri, o zaman da tabii, denetçi arkadaşlar da gittiği zaman bizim “franchise”larımız vardı, 2017 sonunda kaldırdık. Buralarda güven ve fiyattan dolayı aşırı bir yoğun talep oluşuyordu, o döneme ait bir öneri bu. Şu anda zaten “franchise”ları kapattık, mevcut kendi mağazalarımızda da böyle bir sıkıntı yok, fazlasıyla ürün gönderebiliyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerine söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Sayıştayın bu öneriyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Başkanım, Kurum, öneri doğrultusunda çalışmalarına devam etmekte olduğundan önerimizin Sayıştay tarafından izlenmesini arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2017 yılının 2 no.lu genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 2. 2017 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Evet, 2017 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesine çalışılacak, azami gayret gösterilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Böylelikle, 2017 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, 2018 yılı önerilerinin görüşülmesine başlıyoruz.

2018 yılının 1 no.lu genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 1. 2018 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Evet, 2018 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesine çalışılacak, azami gayret gösterilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, geneli üzerinde görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, sayın üyelerimizce sorulan sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili cevaplarınızı, tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi “web” sayfasında yayınlanmasından itibaren 15 gün içerisinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Şimdi, geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Değerli üyeler, ancak bu sözü bir kere vereceğim, lütfen söz sırası geldiğinde zamanı da etkili kullanmak adına bütün konuşmanızı yapınız, sorularınızı sorunuz.

Buyurun Sayın Zeybek.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, kurumumuzun değerli yöneticileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Et ve Süt Kurumu Türkiye’de üretimin ve tüketimin sağlanmasında büyük rol almaktadır, ekonomimize büyük katkı sağlamaktadır. Son yirmi yıldır Türkiye’de etin yeteri kadar üretilmediği, dışarıdan olağanüstü bir şekilde ithal edildiğini görmekteyiz. Buna bağlı olarak da son yıllarda ülkemizde süt üretimi yeterli bir durumdayken yer yer süt tozunun ve diğer mamullerin de dışarıdan ithal edildiğini görüyoruz. Bunun durdurulabilmesi için başta Et ve Süt Kurumunun öncülüğünde, onun plan ve projelendirmesinde Türkiye’de tüketicinin tüketimine arz edilecek et üretiminin en üst seviyede yapılması için, üretilmesi için teşvik yapılması gerekiyor. Ben görebildiğim kadarıyla burada Et ve Süt Kurumunun değerli yöneticilerinin, burada bizimle beraber, bu Komisyonla görüşülürken üretimin daha yüksek bir kapasitede olması için desteklerin verilmesi ve bir projesinin olması gerektiğinin, bize sunması gerektiği kanaati içerisindeyim. Bunu yapmadıklarını, yapmadıklarını görüyoruz. Bunu inşallah, ileriki günlerde plan ve projelendirmelerinde gerek mevcut Hükümeti gerekse Komisyonumuzun aracılığıyla Genel Kurulumuzu bilgilendirme açısından öneride bulunacaklarına inanıyorum, bunu yapmaları da gereklidir. Çünkü siz Türkiye’de et ve sütün üretiminde öncü rol oynayan, öncülük yapması gereken kurumsunuz. Türkiye’de yer yer hayvancılığın; küçük baş hayvancılığı, büyükbaş hayvancılığı ve kanatlı hayvan yetiştiriciliğinde zaman ve tüketim açısından yeterli durumda olmayan dönemlerde ithal ettiğinizi görüyoruz. Bu ithalatı bazen halka arz ederek, üreticinin haberdar edilerek “Şu aylarda, şu dönemlerde ithal ürünler yapacağız.” düşüncesiyle bilgilendirseniz daha uygun olacaktır çünkü vatandaşımız yem ve diğer girdilerin yüksek rakamlarda ücretlendirilmesi, Türkiye’deki fiyatların artışı et ve süt üretiminin maliyetlerini yükseltmiştir. Geçen yıl, 2019 yılında 50 kilogram 1 torba yem 50-55 TL iken 2020 yılında 95-100 lira, hatta 110 TL’ye kadar yükseldiğini görmekteyiz. Şimdi, böyle bir durumda, Türkiye’deki girdi fiyatları yüzde 100 arttığı hâlde et fiyatlarının o denli artmadığını görüyoruz. Bunun regüle edilmesi gerekiyor çünkü üretici kadar tüketicinin de düşünülmesi gerekiyor. Bu da tabii genel bir Hükümet politikası. Biz burada başta üreticiyi düşünmek zorundayız çünkü üretirmek zorundayız. Üretimin olmadığı yerde ithalat söz konusu oluyor, ülkemiz zarar görüyor.

Şimdi, 2021 yılında Türkiye’deki et üretimin kapasitesinin yükseltelebilmesi... Bu yolda daha öncü rol almanız çok önemli Sayın Genel Müdürüm.

Şu anda Türkiye’deki süt tüketiminin bu olağanüstü pandemi sürecinde yükseldiğini görüyoruz, tüketiminin fazlaştığını görüyoruz ama şu andaki süt fiyatlarının yeteri kadar desteklenmediğini... Tabii bugünkü rakamlar açısından Türkiye’de eylül ayı ile ocak ayı arasındaki süt tüketimi olağanüstü yüksek olmasına rağmen, süt üretimi düşük seviyede seyretmektedir. Bu, doğanın ve hayvanların vermiş olduğu verimlilik zamanlarına göre arz etmektedir. Nisan, mayıs, haziran ayları süt üretiminin en yüksek olduğu dönemlerdir. Sizin işte o aylarda mutlaka araya girip, devreye girip süt toplama merkezlerinle beraber süt üretimini mutlaka desteklemeniz gerekiyor. Süt fiyatlarının o aylarda, üreticinin en yüksek seviyede üretim yaptığı dönemlerde süt fiyatlarının çok düşük rakamlarda seyrettiğini görüyoruz; hata hatta, satamadıklarını görüyoruz. Bu konuda, ileriki yıllarda, ileriki günlerde, süt üretimiyle beraber peynir üretiminin de üst seviyede yapılmasının ve sütü peynire dönüştürmenizin de çok önem arz ettiğini biliyoruz. Çünkü yeteri kadar sütün soğuk hava depolarında toplanamayacağını, durdurulamayacağını biliyoruz ama pastörize sütün olağanüstü hâle getirilmesi, nisan, mayıs, haziran aylarındaki sütlerin toplanarak pastörize süt hâline getirilip daha sonraki aylarda tüketiminin sağlanması çok önemli. Türkiye Cumhuriyeti devleti, Türkiye Cumhuriyeti’nin insanların yeteri kadar birikimleri vardır, bunu yapabilecek durumdadır. Sizin de bu konuda yeteri kadar destek olmanız ve öncülük yapmanızı arz ediyorum.

Şimdi, tabii biz 2017 yılında, Sayıştayın da denetimlerinde olduğu gibi, yurt dışından ithal edilen etlerin piyasaya sunulmadan gerekli laboratuvar analizleri yapılıyor mu? Bunun Sayıştay denetimlerinde gerektiği şekilde yapılmadığı öngörülmüştü. Bu, şu anda tam istenildiği gibi yapılabiliyor mu? Yine 2017 tespitlerinde, ithal edilen etlerden hastalık taşıdığı tespit edilenlerin ilgili firmalara iadeleri ve bedelleri tanzim edilmiş midir?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Geneli üzerinde...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Ben geneli üzerinde söz aldım, önerilerde almayarak genelde toparlayayım diye düşündüm Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, devam edin.

Buyurun.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Bunu da gerek sözlü gerek yazılı olarak cevaplarsanız çok iyi olur diye düşünüyorum Sayın Genel Müdürüm.

2017 yılında sığır karkas et ithalatı için firmalarla imzalanan sözleşmelerin koşulları yerine getirilmiş midir? Daha önce bu sözleşmelerin yeteri kadar istenildiği şekilde yerine getirilmediği görülmüştür Sayıştay denetimlerinde. Sözleşme koşullarını yerine getirmeyen, getiremeyen firmalara uygulanan cezaların tahsilatı yapılmış mıdır?

Diğer tarafta, askerî birliklere yapılan satışların analizlerinin olumsuz çıkması sonucu askerî birlikler kuruma 1,4 milyon TL ceza kesmiştir, bunun nedeni nedir? Analiz raporları olumsuz çıkan etler hangi ülkeden getirilmiştir? Bunları yazılı olarak yeniden bize bildirirseniz... Biz bunu alt komisyonda konuştuk ama bu tabii kamuoyunda yer bulmadığı için, yazılı basında yer bulmadığı için, üst Komisyondaki konuşmalarımız yeteri kadar kamuoyunu ve Genel Kurulu ilgilendirdiği için burada konuşmak zorunda kalıyorum, bir daha tekrarlamak zorunda kaldım Sayın Genel Müdürüm.

Tabii, Erzurum Et Kombinasyonunun tamamı bitirildi mi? Çünkü doğu ve güneydoğu açısından Erzurum Et Kombinasyonu çok önemli, orada daha çok önem arz ettiğini görmekteyiz.

2018 yılında, 2019 yılında, geçmişten gelen, büyükbaş ve küçükbaş et yeterli olmadığı için 2018, 2019 ve hatta 2020'ye önlem alınarak girilmemiştir. Tabii, 2020 yılında et ithalatının daha az olduğunu görüyoruz. 2021 yılında et ithalatı olmaması gerekiyor. Böyle bir çalışmanız var mı? Bu konuda sizin mevcut Hükümet ile kurum arasındaki diyaloglarınız nasıl gerçekleşmektedir? Buraya, Komisyonumuza veya Genel Kurula gidebilecek önerilerinizi... Sizin daha etkin rol almanız için, size daha etkin üretim sağlamak için destekleyen durumlarda kanuni yetersizlik var mıdır? Tabii, sizin daha iyi desteklenmeniz kanunlarla olur, kanunların çıkarılması gerekiyor. Bu konuda önerileriniz var mıdır? Bize yazılı olarak iletir veya sözlü olarak cevaplarsanız...

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Zeybek.

Buyurun Sayın Türkmen.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; kurumumuzun Saygıdeğer Genel Müdürü ve çalışma arkadaşları, Sayıştayımızın değerli mensupları, bakanlarımızdan temsil edilen değerli kardeşlerim; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Evet, Et ve Süt Kurumu Müdürlüğünün bugün faaliyetlerini inceliyoruz. Görünen o ki bu tip kurumlar bir ülkenin hayvancılığına, et ve süt üretimine katkıda bulunmak, onu regüle etmek, eksiklikleri, noksanlıkları giderebilme adına piyasayı regüle edecek bir kurum hâlinde. Bunun iyi anlaşılması lazım. Bunu yaparken bu dengeleri gözeterek eksikleri nedir, dünyadaki gelişmeleri

nedir, Türkiye'nin ihtiyaçları nedir ve bu ihtiyaçlar nasıl karşılanmalıdır ve bu karşılanırken de tekellerin oluşmamasına gayret göstermek için yapılan faaliyetlerdir. Görünüyor ki bu zamana kadar yapılanlarda bir kısım eksiklikler olmasına rağmen çok büyük gayretlerle ve bu işin ta içinden gelerek, Türkiye'nin gerçeklerini görerek ehli ve ehliyetli arkadaşlarımız bu kurumların başında ve yönetici olarak bulunuyorlar. Bu gözetilerek -benim dediğim gibi- denetleme olayında yapılan bu faaliyetlerin eksikliği, noksanı varsa -onlar da tabii arkadaşlarımız tarafından ikaz edilerek- Sayıştay tarafından yapılan denetlemelerde ortaya çıkıyor.

Ben, bu vesileyle, tekrar Değerli Genel Müdürüme ve onun çalışma arkadaşlarına, bu dönemde de çalışmalarında verimli, başarılı, misyonunu yerine getiren bir kurum olarak görev yapmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Tuncer.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Alt komisyonda detaylı bir toplantı yapmıştık. Aslında Kurumun kendi sorunları, vereceği hizmete dair sorunlardan çok daha fazla. Şu an için de ülkemizde süt fiyatlarıyla ilgili sorunlar yaşanıyor, et kesimiyle ilgili sorunlar yaşanıyor ama onun haricinde bu sorunları giderecek, piyasanın düzgün şekilde idamesini sağlayacak kurumun kendi sorunları aslında çok daha fazla. Aslında öncelikle bu sorunların giderilmesi gerekiyor. Onlara geleceğim ama öncelikle süt fiyatlarından bahsetmek istiyorum: Şu an aslında Türkiye'de süt üreticilerinin en büyük sorunu... Biz "Süt fiyatları artsın, et fiyatları yükselsin." demiyoruz, yurttaşlarımızın daha kaliteli eti ve sütü, daha ucuza ve yerli olarak kullanmasını umuyoruz, bunu istiyoruz. Ancak tüketiciye bu imkân sağlanırken de üreticinin desteklenmesini yani tüketici ve üretici dengesinin -ki bu tam da kurumun görevinde- bu dengenin sağlanmasını istiyoruz. Maalesef şu ana kadarki yaşanan olaylara baktığımızda, dengeler ya tüketici lehine bozuluyor ya da üretici lehine bozuluyor; hiçbir zaman üretici memnunken tüketici memnuniyeti, ya da tüketici memnunken üretici memnuniyeti yok; şimdi yine öyle. Süt fiyatlarında aşırı şekilde bir durgunluk ve ucuzluk var. Türkiye'de şöyle baktığımızda, üreticilerin -ki süt üreticilerinin aslında çoğu- bir kesimi de sadece kendi kendini idame ettirebilecek kadar para kazanan insanlar yani bunlara ticari anlamda esnaf bile diyemeyeceğimiz, evlerinde bulunan 8-10 baş hayvandan aldıkları sütü götürüp satacak, o aldığı parayla da hem o hayvanların yemini suyunu hem de evinin ihtiyacını karşılayacak. Herhangi bir yatırım ya da işte kâr etme, şu bu amacı yok. Böyle büyük süt üreticilerimiz var bizim. Bunlara baktığımızda, yemin geçen seneki fiyatı ile bu seneki fiyatı arasında yüzde 40'ın üzerinde bir oynama olmuş, artış olmuş ama süt fiyatlarında böyle bir artış olmadığı gibi düşüş de olmuş. Yine elektrikte, suda yaşanan fiyat artışları, diğer girdilerde -küspe gibi, hayvanların kontrolü, bakımı gibi, veteriner hizmetleri gibi her türlü girdilerde- yüksek artış var iken, süt fiyatları maalesef olduğu yerde sayıyor hatta geriye de gitmiş durumda. Bu, Kurumun işte tam burada müdahale etmesi gereken bir durum aslında. Niye? Eğer buna müdahale etmeyip süt fiyatlarını üreticinin en azından, küçük de olsa kâr edeceği seviyeye getirmedeyseniz, ülkede hayvancılık sıkıntıya giriyor arkadaşlar. Süt hayvanları, süt inekleri kesiliyor. Bugün hangi kombinaya giderseniz gidin, süt inekleri kesiliyor. Ya bunlar şu an hayvancılığın gelişmesinde, büyümesinde en büyük rol oynayan hayvanlar, süt inekleri çünkü doğurgan bunlar. Mesela ben Kars, Ardahan, Iğdır bölgesine hayvancılıkla ilgili bir inceleme için gitmiştim, orada talepleri olmuştu, süt ineklerinin -hatta düve dediğimiz şekilde- en az yedi yıl kesilmemesi... Ama şimdi bakıyoruz, 2 yaşına gelen süt inekleri şu an Türkiye Cumhuriyeti'nde ısrarla ve yoğunlukla kesiliyor. Bunu da üreticilere sorduğumuzda "Niye böyle yapıyorsunuz?" dediğimizde, "Bakamıyoruz artık." diyorlar. Yani süt fiyatının önemi, sadece bu bardaktaki süt değil arkadaşlar; ülkedeki hayvancılığı

belirliyor, o hayvancılığın büyümesini, azalmasını belirliyor, o yüzden çok önemli. Üretici bir yıl zarar edebilir, altı ay, sekiz ay zarar edebilir; o önemli değil ama hayvancılık bittiğinde hatta bitme sıkıntısı yaşadığımızda neler çektiğimizi hep birlikte -ki özellikle kurum bunu çok daha iyi biliyor- yaşadık.

Diğer bir sorun, arkadaşlar, besiciler ciddi anlamda zorda. Et fiyatlarında bir istikrar olmadığından hatta şu an kesim yaptıramadıklarından şikayetçiler. Et kombinalarının çoğunun randevu vermediğini, et kesimi yapmadığını, kesimi yapılacak hayvanların zamanı geçtiği hâlde kesim yaptıramadıklarını... Artık et fiyatlarının ucuzluğu, kesim fiyatlarının ucuzluğunu da şey yapıyor. Kurumun Sayın Genel Müdürü de şimdi şey dedi: "Kilogramını 34 liraya kesiyoruz." diye. Zaten serbest piyasada da bu 32 lira falan civarında Sayın Genel Müdürüm veya biraz daha düşmüş olabilir. Bunları da aslında bir dengelemeniz lazım.

Şimdi, diğer bir sıkıntı şöyle: Eğer bu dengelemeleri kurum olarak yapmazsanız -Suudi Arabistan yetkilileri bir açıklama yaptı: "Artık ambargoya başlayacağız." dediler. Özellikle et ve süt ürünlerinde Türkiye'ye ambargo koyacağız yani almayacağız diyorlar- böyle bir durumda, üretici de kurum da muhtemelen daha büyük sıkıntı yaşayacaktır; bunun tedbirlerinin şimdiden alınması gerektiğini düşünüyorum.

Diğer bir husus, kurum hem içeriden aldığı hem ithal ettiği hayvanları, başta askeriye olmak üzere birçok kuruma satıyor. Sayıştay raporlarına baktığımızda, askeriye verilen etlerde bozuk ürünler çıktığı görülüyor veya diğer besicilere teslim edilen sığırlarda hastalıklar ya da ayıplar çıktığı görülüyor. Bunun karşısında da kurum hem askeriye hem o besicilere tazminat ödemiş ama yine, Sayıştay raporlarına baktığımızda, kurum tazminat öderken bu hayvanları aldığı kişi ya da firmalara karşı ne yapmış, cezalar kesmiş mi, işte teminatlarını yapmış mı, tazminatlar almış mı, bunu göremiyoruz. Bu soru, bu taraf boş kalmış; bununla ilgili de değerli kurum yetkililerinden bir cevap istiyorum.

Şimdi, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün görevleri kapsamında, üretim olanaklarını artırmak için merkezî yönetim bütçesinden kaynak aktararak dünyada tarım ve hayvancılığa verilen destekler oranında ülkemizin üreticileri de desteklenmelidir. Bu kurumun görevidir destekleme ama şu an bakıyoruz bugüne kadar bu destekleme yeterli yapılmadığı gibi 2021 yılında merkezî bütçeden üreticiye, çiftçiye ayrılan destekleme miktarının daha da düştüğünü görüyoruz. Bu bütçe düşmesi karşısında kurum ne yapacak, bunu merak ediyorum. Kurum, çoğu hizmeti maddi olanaksızlık nedeniyle yapamıyor, bunun en başında da -aslında bu konuyla ilgili Genel Kurulda da konuşma yaptım- arkadaşlar, kurumun 2011 yılından beri kirada oturması, yani hâlen Et ve Süt Kurumunun hem genel müdürlük hem hizmet anlamında bir hizmet binası yok. Yaklaşık on senedir kiradalar, devasa kira bedelleri ödüyorlar. 2020 yılında -eğer bir yanlışım varsa Sayın Genel Müdür düzeltsin- KDV dâhil 292.640 lira aylık kira ödüyor yani yıllık değil arkadaşlar, aylık 293 bin yani eski parayla 293 milyar lira aylık para ödüyor; bunun yıllığı 4 milyona yaklaşıyor, 3,5 milyonu geçiyor. Artık on yıldır ödenen bu kira bedellerini siz düşünün yani oraya, bu kuruma kaç tane hizmet binası yapardı ama maalesef bugüne kadar siyasi otoriteye yazılan yazılara dönüş olmamış, "şöyle" denmiş "böyle" denmiş hep oyalanmış. İşte "Arsanız neresi?" denmiş, kurum "Şurası." demiş. Ora olmaz, öbür arsa olsun, şu olsun, bu olsun; en son, bir arsa tahsisi yapılmış ama hâlen yine de hizmet binasıyla ilgili bir adım dahi ilerleme yok yani on yıldır, bugünün parasıyla yıllık 3,5 milyon lira kirayı, toplamı bugüne güncellendiğinde 35 trilyon lira parayı kurum sadece kira olarak vermiş. Bu 35 trilyonu vermeseydi ne yapabilirdi? Bunu da çok fazla vaktinizi almadan bir örnekle açıklamak isteyeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, sözlerimizi de tamamlayalım, süremiz on dakikayı aştı.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) - Tamam Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kiraları kime ödenmiş?

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Onu artık kuruma sorarız. Bana ödemedi, benim öyle bir mülkiyetim yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, kurum, Avustralya'dan hayvan ithal ediyor ve ithal ettiği hayvan sayısı 205 bin. Avustralya Hükümetinin bir kuralı var, koymuşlar, demişler ki: “Bizden hayvan alan ülkeler, bizim hayvanlarımızı ancak ESCAS isimli güvenlik belgesi olan kombinalarda kesebilir.” yani Avustralya'dan küçükbaş, büyükbaş hayvan alıyorsanız, bu hayvanları Türkiye’de de kesseniz, başka yerde de kesseniz ESCAS isimli güvenlik belgesi olan kombinalarda ancak kesebiliyorsunuz, Avustralya Hükümeti diğer türlü aksi bir şeye size müsaade etmiyor. Değeli arkadaşlar, bu ESCAS güvenlik belgesi Et ve Süt Kurumunda yok yani Et ve Süt Kurumunun kombinası var ama ESCAS isimli güvenlik belgesi olmadığı için Avustralya'dan aldığı 205 bin adet hayvanı özel sektörde kestiriyor, ithal ederken o hayvana para ödüyor, böyle bir kombinası olmadığı için 205 bin hayvanın her bir adedine kestirirken de para ödüyor. Eğer bu 35 trilyon kirayı Genel Müdürlük ödemeseydi, kendi mülkiyetindeki hizmet binasında otursaydı, bugün o ESCAS isimli güvenlik belgesi de olacaktı, özel sektörle rekabet gücü ve piyasadaki fiyat dengesini sağlama gücü de çok yüksek olacaktı ama maalesef kurum “kira ödeyeceğim” derdinden herhangi bir yatırım yapma imkânına da sahip değil.

Ben şu son soruyla bitireyim: Deniz Vekilimiz söyledi “Bu kiralar kimlere ödenmiştir?” diye. Vatandaşlardır ama yine de cevaplıyorsanız teşekkür ederim.

Bir de hayvancılığın geliştirilmesiyle ilgili kurum olarak 2021 yılında ne tür çalışmalar yapacaksınız? Bunların cevaplandırılmasını istiyorum.

İşinizde kolaylık diliyorum. Sayın Genel Müdürümüz hem meslekten gelme, bu işe liyakatli hem de çok çalışkan bir Genel Müdürümüz. Göreve başladığından beri hem alt komisyonda hem burada hep birlikte çalışıyoruz, kendisini de takdir ediyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Karaman, Sayın Vekilim.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Et ve Süt Kurumunun Değerli Yönetim Kurulu Başkanı ve üyeleri, yöneticileri, Sayıştayın saygıdeğer uzman denetçileri, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının değerli üyeleri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyor, yeni dönem Komisyon çalışmalarımızın hayırlı olmasını diliyorum.

Bugün Et ve Süt Kurumunun çok değerli çalışmalarını izliyoruz, inceliyoruz. Genel Müdür ve ekibini dinledik. Çalışmaları için başta Genel Müdürümüz olmak üzere tüm çalışanlara teşekkür ediyor ve başarılar diliyorum.

Sayın Başkan, KİT Komisyonunun değerli üyeleri; ben bugün seçim bölgem Erzincan’ı doğrudan etkileyen beyaz etle ilgili görüşlerimi belirtmek istiyorum. Erzincan ilinde tavuk yetiştiriciliği 2000’li yıllarda başlamış olup altyapısı oluşturulmuştu. Üretim, Erzincan ili merkezli ve çevre illerde kurulmuş kombinalarda kesim yapılarak sürdürülmekteydi. 2003 yılına kadar Erzurum Köyütür kombinası, 2009 yılına kadar da Erzincan Canpi Tavukçuluk kombinasında kesimler yapılmış, bu dönemde üretim bu şekilde sürdürülmüş, kombinaların kesimi durdurmasına bağlı olarak bölgede tavuk kümesleri 2009-2016 yılları arasında faaliyetlerini maalesef sona erdirmişlerdi. 2013 yılında, liderimiz, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın öncülüğünde, tavukçuluğun geliştirilmesi için son Başbakanımız Sayın

Binali Yıldırım'ın desteğiyle, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Mehdi Eker'in girişimleriyle Erzincan Tavuk Kombinasının yapım kararı alınmış ve böylece tavukçuluk sektöründe tek kombina olarak kurulmuş, tekrar tavukçuluğun geliştirilmesi için, bölge, ülke ekonomisine katkı sağlamasının önü açılmış oldu; emeği geçen herkese teşekkür ederim. Bu yatırımla birlikte, üretici yatırım ve revizyonları tamamlanmış, üretim tesis açılışıyla eş zamanlı olarak başlatılmış, kombina günümüz mevcut şartlarına göre bölgede ve ülke genelinde doğabilecek ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde planlanmıştır. Saatte 8 bin adet tavuğun kesiminin yapılabilirdiği, 1.750 ton ürünün dondurularak saklanabildiği bir soğuk hava deposuyla birlikte inşa edilmiştir. Bu yatırım kombinasında ve çiftliklerde yüzlerce insana direkt istihdam oluşturulmuştur.

Erzincan Tavuk Kombinasında gerçekleştirilen kesimle, üretilen beyaz et, Millî Savunma Bakanlığının, AFAD'ın, tüm kurum ve kuruluşların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlanmış, ayrıca Et ve Süt Kurumunun mağazalarında satışa arz edilmiştir. Ancak son zamanlarda pazarın daralmasıyla beraber ürünlerin satışları yavaşlamış, depolar dolu, hâliyle tavuk kesimi düşmüş ve üretim biraz azalmıştır. Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü ve Tarım Kredi Kooperatifleri Yönetim Kurulu arasında 16/11/2020 tarihinde gerçekleştirilen protokolle, talep daralmasıyla başlayan sektörel sıkıntı yeni üretim planlamasının yapılmasıyla ortadan kalkmasını, özel sektörün yapacağı yeni tesis projelerinin ve yatırımlarının da önünün açılacağını umuyorum. Bu vesileyle, Tarım Kredi Kooperatifleri Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Fahrettin Poyraz'a da teşekkür ediyorum. Et ve Süt Kurumu yöneticilerinden tavuk satışlarının hızlandırılması ve üreticilere destek verilmesini istiyoruz yani satışların artırılmasını ve üreticilerin sıkıntılarının giderilmesini istiyoruz.

Başka örneği olmayan Erzincan Tavuk Kombinamızı besleyen 40 adet Erzincan'da, 7 adet çevre illerde olmak üzere toplam 47 adet üreticiyle çalışan müessesemiz, yılda 6 dönem üretim yapabilecekken maalesef sadece bu ara 4 dönem yapabilmektedir. Kombinamızın tam kapasite çalışması bakımından Tarım Kredi Kooperatiflerinin bir an önce ürün satışına başlaması için Et ve Süt Kurumunun gayretini bekliyoruz. İşletmemizde ürünlerin satışını hızlandırmak, ürün yelpazesini daha da genişletmek açısından, Et ve Süt Kurumunun, özel sektöre “burger” köfte, “nugget”, “schnitzel”, döner ve bunun gibi işlenmiş tavuk ürünlerini deneme üretim çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmaların hızlandırılmasını istiyoruz.

Diğer taraftan, üreticilerimiz, girdi maliyetlerinin çok yüksek olduğunu, özellikle yem fiyatlarının sektörü sıkıntıya soktuğunu, bu konuya mutlaka el atılması gerektiğini ifade etmektedirler. Sizlerin de desteğiyle Tarım Kredi Kooperatiflerine Erzincan'da bir yem fabrikası kurulmasını istiyoruz çünkü Hükümetimiz Erzincan'ı da 6'ncı teşvik bölgesi olarak ilan etti ve burada inşallah, kârlı bir fabrika olacağını düşünüyoruz.

Erzincan'da kapsamlı bir çalışma yapılmasını istiyoruz. Entegre bir tesis kurulmasını ve böylece civciv, yumurta, yem vesaire üretiminin Erzincan'da yapılmasını istiyoruz. Böylece çiftçilerimizin üretim maliyetlerini düşürüp daha çok kazanmasını ve mutlu olmasını istiyoruz.

Amacımız, tavuk çiftliklerinin sayısını artırmak, sektörde büyümek ve bölgede istihdamı artırmak, ihracatı artırmaktır. Yem üretim tesislerinin kurulması konusunda Erzincan'ın 6'ncı teşvik bölgesi kapsamına alınmasıyla birlikte bölgede ekilebilir arazilerin tekrar ele alınmasıyla bölge ve ülke ekonomisine katkı sağlanması da hedeflenmektedir. KİT Komisyonundan da isteğimiz var. KİT Komisyonundan satışların artması için beyaz ete destek verilmesini, tavsiyede bulunmasını arz ediyoruz. Sayıştay denetçilerinden de isteğim, bu kadar yatırım yapılan kombinanın tam kapasite çalışması için destek verilmesini istiyoruz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Süleyman ağabey, iktidarsın gözünü seveyim.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Beyaz etin iktidarı muhalefeti olmaz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İktidarın talebi olmaz mı ya? O da olabilir.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Konuşma hakkımızı elimizden alıyor Başkanım.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Ayrıca, tabii, süt üreticilerimiz süt fiyatlarının biraz daha artırılmasını istiyor, yem fiyatlarının gözden geçirilmesini istiyor.

Bütün bu gelişme, destek ve çabalarını esirgemeyen Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Bekir Pakdemirli'ye, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü Osman Uzun ve Tarım Kredi Kooperatifleri Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Fahrettin Poyraz'a, emeği geçen herkese teşekkür ediyor, desteklerinizi bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bu konuşmayı bir sonraki dönem yapsaydın çok iyi olacaktı muhalefette. Bizim söyleyeceklerimizi söyledin, bırakmadın bize.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kıymetli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım, Değerli Genel Müdürüm, müdür yardımcıları, kurumun kıymetli yönetim kurulu üyeleri, Sayıştayımızın değerli denetçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu pandemi koşulları gösterdi ki ucuz, sağlıklı ve temiz gıdaya ulaşım bütün milletler için en önemli konulardan bir tanesidir. Şimdi bunun tedarikinde milletimize önemli katkılar sunan kurumumuz Et ve Süt Kurumu, Sayın Genel Müdürümüzün ifadesiyle “Et ve Balık Kurumundan Et ve Süt Kurumuna dönüştürüldü.”

Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, burada ben şunu merak ediyorum: Üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkede yaşıyoruz. Üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkede biz balığı yok mu sayıyoruz, kurum olarak balıkla ilgili bir faaliyet yürütülüyor mu? Geçmişte bildiğimiz kadarıyla “Et ve Balık Kurumu” adı altında görev yaptığınız dönemlerde balıkçılık kurumun önemli bir çalışma alanıydı. Şu anda balık göz ardı mı ediliyor ve o alanla ilgili hiçbir çalışması yok mu kurumumuzun?

Bunun dışında, Akçaabat et kombinasını söylediniz. Trabzon Milletvekili olarak bölgemle ilgili bir meseleyi gündeme getirmek istiyorum. Akçaabat et kombinası inşaatına başlandı. Ben gittim, yerinde inceleme yaptım. Yapımını siz üstlenmişsiniz, teşekkür ediyoruz fakat yer seçimi konusunda çok ciddi bir talihsizlik olduğunu burada Komisyon üyesi arkadaşlarımın bilmesini istiyorum.

Biliyorsunuz, “Karadeniz Bölgesi” deyince hemen akla şiddetli yağışlar, heyelanlar, seller geliyor. Ben gittim baktım, tam da bir dere yatağının içinde, derenin taşkın alanı içerisinde bir et ve balık kurumu tesisi yapılıyor orada. Yani umut ediyorum ve diliyorum ki ilk selde, ilk yağışta orası sular altında kalmaz ve o yatırım, orada yapılan o güzel yatırım heba olmaz. Gerçekten öyle bir kaygımız var. Gittik, orada yerinde yaptığımız incelemelerde bunu, oranın yapımını üstlenen arkadaşlara da ifade ettik. Yakın bir geçmişte, biliyorsunuz, Giresun'da Dereli'de çok talihsiz olaylar yaşadık. Karadeniz Bölgesi'nin kaderi hâline geldi maalesef bu heyelanlar, seller. Kaderi hâline gelmesinde de tabii, yapılan bu tür ihmallerin, bu tür hataların payı çok büyük. Yani gerekli tedbirleri almazsak, işte dere yataklarına bu tür yapıları yaparsak bu tür felaketler maalesef kaçınılmaz oluyor. Görüyorum ki ders almamışız ve en somut örneği, işte, orada Akçaabat'ta yapılmaya çalışılan kombina. Tam dere yatağının içinde, taşkın alanının içinde bir istinat duvarı yapılıyor. O istinat duvarının, tesisi o taşkın sularından kurtarabileceği

görüşü hâkim ama ben ona katılmıyorum. Ben de mühendis kökenli bir insanım. Yerinde yaptığımız incelemede orada ilk selde büyük tahribatların yaşanabileceğini, can kayıplarının, mal kayıplarının olabileceğini öngördük. Bunu da sizlere burada aktarmayı bir görev sayıyorum.

Yine, Trabzon'dan bir örnek vereceğim Sayın Genel Müdürüm. Fatih Mahallesi'nde ve Meydan'da Et ve Süt Kurumunun iki tane satış yeri vardı. Buralar bildiğimiz kadarıyla özelleştirildi. Şimdi özel işletmeci arkadaşlarımız orada satışları yapıyorlar. Muhtemelen Türkiye'nin birçok bölgesinde de bu ve benzeri yerler özelleştirilmiştir diye düşünüyorum. Bu özelleştirme sonrasında buralarda ucuz, kaliteli ve nitelikli et satışı, vatandaşın bu zor günlerde ucuza et yiyebilmesine olanak sağlayacak şekilde denetimler yapılıyor mu? Ürün kalite ve çeşitliliği anlamında ve fiyat anlamında denetimler yapılıyor mu? Bu konuyla ilgili de bir bilgi verirsiniz...

Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Yaşar. Dün göremedik sizi.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Dün bizim aynı zamanda, Sayın Başkanım, Deprem Komisyonumuz vardı, aynı saatte başlamıştı. O da 15.30'du, dolayısıyla iki komisyonda bir arada olamadık ama...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Eyvallah.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şimdi Deprem Komisyonunda saatleri ayarladık bizimki rutin toplantılar olduğu için. İnşallah bundan sonraki toplantılara düzenli katılacağız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hoş geldiniz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Ben de yeni dönemin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Yine, Et ve Süt Kurumunun Değerli Yönetim Kurulu Başkanı Genel Müdür ve yöneticilerine başarılar diliyorum.

Tabii, temel gıda maddelerimiz yani et, süt, balık ile tavuğu gerçi ayırdık ama savunma sanayisi nasıl stratejik öneme sahipse bu temel gıda maddelerinin üretimi, dağıtımı, pazarlanması, tüketiciye ulaşması da bu kadar önemli. Yani sıradan bir olay olarak algılayamayız.

2019 yılı Kamu İşletmeleri Raporu'na göre Et ve Süt Kurumu 2017 yılında 279 milyon lira kâr ederken 2018'de 491 milyon, 2019'da 34,7 milyon lira zarar etti. Ülkemizde mevcut büyükbaş ve küçükbaş hayvan rakamlarına baktığımız zaman büyükbaşta 2019'da bir önceki yıla göre 3,8 artışla 17 milyon, küçükbaştaysa yüzde 5 artışla 48 milyon adede ulaştı. Dünyadaki küçükbaş hayvan varlığının da yaklaşık yüzde 2'si ülkemizde bulunuyor. Türkiye'de koyun varlığı açısından dünyada 10'uncu konumdayız, Avrupa'da ise küçükbaş hayvan varlığında da 1'inci sırada yer alıyoruz ama buna karşılık 2018'deki rakamlara göre OECD ortalama et tüketimi 14,5 kilogram, Avrupa Birliği ülkelerinde 10,8 kilogram, Türkiye'de ise kişi başına tüketim maalesef 8,5 kilogram. Bugün Kırmızı Et Sanayicileri ve Üreticileri Birliği "Kişi başı yıllık kırmızı et tüketimi 2019'da 8,6 kilo iken 2020 yılında 7 kiloya kadar düştü." diyor.

Sizlerle ülkemizin yapmış olduğu hayvan ithalatı rakamlarını da paylaşmak istiyorum. 2017 yılında 687.416 baş sığır, 197.794 adet küçükbaş ithalatı yapmışız. Bununla ilgili de toplamda 3,1 milyar TL ödemişiz. Bunun yüzde 64'ü besicilik için büyükbaş hayvan ithalatı, toplam 2 milyar TL. 2018 yılında da 1 milyon 866 bin baş canlı hayvan ithalatı yapmışız. 2019'da 687 bin. Tarım ve Orman Bakanlığımız söz vermiş, 2021 yılında hayvan ithalatı yapmayacağını ifade etmiş. Ümit ediyorum ki 2021 yılında hayvan ithalatı yapılmaz.

Şimdi, bunlar köylüye direkt dokunan işlemler. Yani hayvancılık bugün ev bazında da yapılır, Anadolu'nun her tarafında da yapılır. Bir tane besler, iki tane besler, koyun besler, tavuk besler ama ülkenin sinir uçları gibi toplumun yüzde 70'ini, 80'ini ilgilendirir. Dolayısıyla bunu ithal etmek yerine... İşte, "Yetmiyor, fiyatlar pazarda artıyor, pazarı dengelemek için ithalatı serbest bırakıyoruz." diyorsunuz ama biz de diyoruz ki: "Bu ithalata harcadığınız parayla bizim üreticimizi desteklerseniz onlar da üretebilir." Özellikle şehir nüfusunun yüzde 80'i geçtiği dönemlerde bu tür üretimlerin artırılması şart yani insanların bulunduğu, yaşadığı yerlerde bu faaliyetleri yürütmeleri kesinlikle şart yoksa işte işsizlik rakamlarını, her şeyi, buradaki, salondaki herkes gayet iyi biliyor. Hiç olmazsa insanlar doğdukları yerde doysunlar istiyoruz.

Yine, buna benzer, tabii, et ürünlerinin depolarda olan miktarları var. 2003'de toplamda 30 bin ton kırmızı karkas et elde edilirken bunun 12.388 tonu piyasaya sunulmuş, gerisi depoda bekliyor. Şimdi, bunu da anlamakta güçlük çekiyoruz. Belki bu stratejik olabilir, hani Türkiye'nin stoklarında olağanüstü şartlara karşılık, afet şartlarına karşılık şu kadar bin ton et stoku olması lazım, şu kadar süt stoku olması lazım... Mesela, ben burada bunu da hakikaten öğrenmek istiyorum yani böyle stratejik bir rakam mı var? Ne olursa olsun, depolarımızda şu kadar et, askerî birliklerimiz var, falan... Bu ne kadardır? Bununla ilgili bize bir bilgi verebilir misiniz? Tabii, ben hayvancılık sektörünü çok fazla bilmiyorum ama şunu biliyorum: Bu kesimin gecikmesi bile... Yani hayvanlar besi süresi içerisinde, belli bir zaman dilimi içerisinde belli bir kilogramı alıyorlar. Kesime geldiği andan itibaren o artık yerinde sayıyor yani maliyetler aynı ama verim nedir? Onun kilo alması. Kilo almadığını ifade ediyorlar. Dolayısıyla bu kesimdeki gecikmeler otomatikman üretici için zarar yazmaya başlıyor yani besliyor, masraf ediyor ama karşılığında bir katma değer üretemiyor. Bir de şimdi, Anadolu'nun herhangi bir köşesinde kesimhaneye gitmek, randevu almak, bunların tamamı bir maliyet. İşte, geçmişteki bu Et ve Balık Kurumları ülkenin her tarafına yayılmıştı. Biraz önce Süleyman Bey de söyledi, özellikle tavukçulukla ilgili ülkenin her tarafında bu tür müesseseler vardı.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – 80'de bizim orada işkence hâline...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Yani, Hocam, sizin orası özel bir yer, inşallah bizimkiler o tezgâhtan geçmemiştir.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Hakkından da geliyor senin.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Dolayısıyla yani bunlar, mesela çimento fabrikaları -buna benzer söylüyorum- mesela buna benzer Sümerbankın tesisleri vardı yani Anadolu'nun dört bir tarafına yayılmış bu tür müesseseler vardı ve bunların tamamı da halka direkt dokunan müesseselerdi yani Et ve Süt Kurumu bunlardan bir tanesiydi. Şimdi Erzurum'da bile -işte, Doğu'da, Trabzon'da yapıldığını ifade ediyorsunuz- bunların hepsi satıldı, geçmişte biliyorsunuz, özelleştirme kapsamına alındı. Bunlar güya faaliyetlerine devam edeceklerdi, hiçbir faaliyetlerine devam etmedi. İstihdam sağlayacaklardı, hepsi arsa bedeli karşılığı özelleştirildi maalesef yani stratejik olarak bile olsa bu tür kurumların kesinlikle yaşaması lazım.

Sayın Süleyman ağabeyin de söylediği gibi, tavukçuluğun Erzincan'da ne kadar önemli olduğunu vurgulamak adına herkesten yardım istedi, Ümmetimuhammed'den -ben de ilave edeyim- herkesten yardım istiyor, "Allah'ını seven bu işe bir el atsin." diyor.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Eyvallah, eyvallah.

AHMET KAYA (Trabzon) – "İktidarı göreve çağırıyoruz." diyor ağabey.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Yok, o diyor ki: "Siz nasıl olsa iktidara geleceksiniz." Bize yol gösteriyor. Onun için buna benzer...

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – O zamana kadar bekletmeyin bizi.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Yok, yine de el atarız, yolüstü Süleyman ağabey.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Vekilim, devam edin.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Buna benzer bir konu da bizim Samsun’da var “Köytür”, Kemal Ağabey bilir, orada da aynı zamanda bunun kombina bir tesisi var, yemi var, kesimhanesi var, bağlı üreticileri var. İnanın, şu an inanılmaz zor durumda, 5 bin nüfusu etkiliyor, bankalara borcu var yani şu an iflas masasında. Şimdi, bunlara devletin el atması lazım yani “Özel sektöre el atması lazım gelir.” derken şunu da gözden kaçırmamak lazım: Bunların üretiminin devam etmesi lazım. Aynı şekilde “Keskinoğlu” biliyorsunuz, Ege bölgesinde onun da köylüye dokunan, üreticiye dokunan çok ciddi boyutları vardı; o da belli bir sıkıntıya düştü, devletleştii yani Keskinoğlu orada bildiğim kadarıyla yüzde 5’e düştü, yüzde 95’ini devlet aldı, konsorsiyum kuruldu. İstanbul yaklaşımı çerçevesinde, bankalar bir araya geldiler, o işi çözdüler, orada üretim devam ediyor. İşte biraz faizlerini sildiler, biraz borçlarını ana paralarından -tahmin ediyorum- sildiler. Bu yaklaşımı aynı şekilde Samsun’da da yapmak mümkün. Bankalar bir araya gelir, bir miktar faizinden tasarruf ederler, belki bir miktar anaparadan tasarruf ederler ama orada da üretim devam eder çünkü 5 bin kişiyi ilgilendiren bir işletmeden bahsediyoruz. Bugün, işsizliğin diz boyu olduğu bu dönemde bunların ne kadar önemli olduğunu sizlere hatırlatmaya gerek yok.

Tabii, bu temel gıda maddelerinden biri de süt. Türkiye’de de aynı yani insanlar ürettiği fiyata sütü satamıyor. Şimdi, bizde rakamlar var, Ulusal Süt Konseyi Eylül 2020 verilerine göre, sütün üretim maliyeti 2,34 TL, sütün tavsiye edilen satış fiyatı 2,30 TL. Yem fiyatlarına bakıyorsunuz, çiğ süt fiyatları hiç değişmezken süt yemi 1.350 liradan 2 bin TL’ye çıkmış; yüzde 50 zam gelmiş. Besi yemi 1.250 TL’den 1.800 TL’ye çıkmış, yüzde 45 zam görmüş. Bununla beraber, tabii, dolar kuru -bunların ithalata dayalı olanları var- 5,75’ten 7,6’lara çıkmış. Diyorlar ki: “Bizim 1 litre süt için kullandığımız yem 1,68 TL, işçilik, su, elektrik, sigorta vesaire giderlerimiz dâhil 92 kuruş, litre bazında maliyetimiz de 2,34 TL. Yem fiyatı son bir yılda yaklaşık yüzde 50 artmasına rağmen çiğ süt fiyatı bir yıldır hiç artmadı, yerinde duruyor.” Tekrara düşmemek için söylüyorum, diğer arkadaşlarımız da ifade ettiler, diyorlar ki: “Herkes artık süt ineklerini kesmeye başladı.” Yani bunlar hakikaten korkunç şeyler. Sütü köylü üretmesin, yumurtayı köylü üretmesin, tavuğu köylü üretmesin, eti köylü üretmesin. Ben köylü tarifinden eskiden şunu anlardım: Üç beyazın dışında hiçbir şeye para ödemezdi. Belki benim yaşım 50’nin üzerinde, altındakiler fazla bilir mi bilmiyorum ama üç beyazdan kasıt şuydu: Bunlardan genelde tuza para verirlerdi, birincisi, tuz; ikincisi gaz yağı; üçüncüsü de şekerdi. Köylü, bu üçünün dışında diğerlerinin tamamını kendisi üretti. Hatta daha yazdan kışa doğru da hazırlıklar başlardı ama öyle bir hâle geldik ki köylü bütün bunları bile ne yapmaya başladı? Çarşıdan, pazardan normal şehirde yaşayan insanlar gibi satın almaya başladı. Bence en büyük tehlike burada. Bunu biraz da devlet destekledi. İşte, iktidara geldiğinizde “Ya, biz 2 milyon kişiyi sosyal yardımlarla ayakta tutuyoruz.” diyordunuz, bugün 8 milyona çıktı yani fakir sayısı arttı. Bu yardımların sayısıyla övünmek, bu ülkedeki fakir sayısının artmasıyla övünmek gibi bir şey. Hâlbuki tam tersine, keşke sosyal devlet politikaları çerçevesinde yardım edilecek hane sayısı daha aşağılara düşsün diye ümit ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, toparlarsanız sevinirim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Başkanım, eski alışkanlıklarımız; siz biraz alanı daraltmışsınız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır, hayır, biz on dakikayla sınırlamıştık.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Yaşar, Covid var.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Peki, toparlayayım Başkanım.

Şunu söylüyorum: Tabii, burada kiralamalar var. Bence devlet, tümüyle kendi kurum ve kuruluşlarında, kendi yerinde ana faaliyetlerini sürdürmeli. Bu kiralama işini geçici şirketler yapar, yurt dışından gelen şirketler yapar veyahut da yeni kurulmuş bir müessesedir, zamana ihtiyacı vardır, bu zaman dilimi içerisinde yeni binasına geçene kadar bu kiralama yöntemini kullanır yani başlangıçta pahalı görülsün bile devlet ebet müddet devam edeceğine göre bu kiralama yönteminin yerine kendi kurum ve kuruluşlarında oturmasının daha faydalı olacağına ben de kanaat getiriyorum; böyle olmalı, çünkü bunun vakti zamanı, şunu busu yok. Kaldı ki devletin bu konuda üretebileceği dünya kadar arazi var, dünya kadar devlet binası var. Hizmet binaları açısından bunları kullanabilir, bunlardan tasarruf edebilir.

Covid dolayısıyla, şartlara da riayet etmek şartıyla sözlerimi burada sonlandırmak istiyorum. 2018 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını dilerken -bitti zaten, gerçekleşti ama -hiç olmazsa zarar bütçeleri değil de -burada da zarar var, 2017 zarar, 2018 zarar, 2019'u bilmiyoruz, 2020'yi yaşıyoruz- yani kardan, zarardan daha çok burası köylüye dokunan, üreticiye dokunan müesseseler başlı başına gelsin, devlet desteklesin ama asla ve asla köylü üretimden vazgeçmesin diyorum. Ya üreterek özgürleşeceğiz ya da tüketerek köleleşeceğiz. Mesele bundan ibarettir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Kartal.

İRFAN KARTAL (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli kurum mensupları, Sayıştay yetkilileri ve diğer kurum yetkilileri; hepiniz hoş geldiniz, saygılarımı sunuyorum, yeni dönemin hayırlı olmasını diliyorum.

Görüşülmekte olan Et ve Süt Kurumunun 2017 ve 2018 bütçeleri... Et ve Süt Kurumu bölgem için, ilim için çok önemli bir kurumdur. Malum, bölgenin yüzde 74'ü hayvancılıkla ve tarımla geçinmektedir. Bölgede yapılmış olan, ilimde yapılmış olan kombinanın ihtiyaç hâlinde kesimlere başlandığı için kendilerini kutluyorum; Genel Müdürümüzü, yetkililerini, Bakanlık mensuplarını. Ancak bunun daha aktif hâle getirilmesi gerekmekte çünkü bölgede yüzde 74 geçim kaynağı hayvancılıktır. Biraz evvel Sayın Bedri Bey dedi ki: “Ben hayvancılığı bilmem.” Ama gerçekten ben hayvancılığı, küçükbaş hayvancılığı iyi bilirim, çobanlığı iyi biliriz, çobanlığı iyi biliyoruz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Üretimini bilmem ağabey.

İRFAN KARTAL (Van) – Tabii, tabii, siyasetini biliyorsunuz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayenizde, sayenizde. Öğretiyorlar yapacak bir şey yok.

İRFAN KARTAL (Van) – Şimdi, çobanlığı iyi biliyoruz dedik, gerçekten, biz hayvancılıkla yetişen, hayvancılıkla geçinen bir aileyiz ve o bölgenin -tekrarlıyorum- yüzde 74'ü hayvancılık ve tarımla geçiniyordu. Mayıs ayında bir koyunun kaç kilo ve dokuzuncu ayda kaç kiloya çıkabileceğini, çobanlığın o bölge için çok önemli bir meslek olduğunu belirtmek isterim. O zaman ancak sertifikalarla ve referanslarla çoban olunabiliyordu. Şunu belirtmek istiyorum ki: Bu Kurum, benim bölgem ve benim için çok önemlidir.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Çobanlar artık yurt dışından geliyor biliyorsun, çobanların çoğu yurt dışından geliyor.

İRFAN KARTAL (Van) – Evet.

Geçenlerde Bingöl’de Süttaş’ın 2.500 inek aldığını, yine bölgede süt alımlarının ihtiyaç hâlinde Et ve Süt Kurumunca alındığını... Bunların daha kolay hâle getirilmesi ve ancak bu şekilde istihdamın artarak işsizliğin azalacağına inanıyoruz o bölgede. Biz bölgede bu zenginliği ancak bu şekilde kazanabiliriz, üretimle. Et ve Süt Kurumunun geçmişte VANET olarak özel sektör tarafında çalıştırılan bir kurumun pozisyonunu almasını, tekrar bunun bölgede istihdamı çözeceğini düşünüyorum. Büyük girdi bölgem için yalnız tarım ve hayvancılıktır, biz Volkswagen fabrikasını falan istemedik hiçbir zaman. Biz, tarıma bağlı sanayiye... Karaman’da 250 bin nüfusun 25 bininin bisküvi ve makarna fabrikalarında çalıştığını hatta gerektiği hâlde dışarıdan çalışanların getirildiğini biliyoruz. Ben özellikle kurum yetkililerinden, bakanlıklardan mevcut ihtiyaç hâlindeki kesime başlanan kombinanın inşallah 2020-2021’de bölgede ve Türkiye’de, dünyada eski yerine almasını istiyorum. Geçmişte 10 milyon küçükbaş hayvan sayımız vardı. Bugün için 2 milyon 750 bindir. Sayın Cumhurbaşkanımızın belirttiği gibi hedefimiz bunu 80 milyona çıkarmaktır.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Adam başı bir koyun mu?

İRFAN KARTAL (Van) – Adam başına bir koyun evet. Ben kurum yetkililerinden bölgem için faaliyete başlayan et kombinasının biraz daha aktif hâle getirilmesini istiyorum, kendilerine teşekkür ediyorum bu konuda.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Genel Müdür, güzel bir sunum yaptınız teşekkür ederiz; eksikliği, aksağı olsa da ben sizin başarılı işler yapacağınıza olan inancımı koruyarak başarılarınızın devamını diliyorum.

Tabii, biz ilkokulda öğrenciyken bize sorarlardı, “Türkiye nasıl bir ülke?” derdi öğretmenimiz. Biz de derdik ki “Kendi kendine yeten 7 tarım ülkesinden biriyiz.” ve öğretmenimiz bize “Aferin oğlum, tebrik ederim, çok güzel.” derdi, çok da sevinirdik. Ama şimdi görüyorum ve üzüldüğüm ki kendi kendine yeten 7 tarım ülkesi olmaktan çoktan çıktık. Bu, tabii, bizim süreç içerisinde sanayileşmemiz ya da kalkınmamızla doğru orantılı bir durum olsa, tarımı mekanizasyon hâline getirdik, hayvancılığı daha modern tesisler kurarak geliştirdik falan desem doğru değil. Yani verilen rakamlar, gelen rakamlar bize gösteriyor ki 2010 yılı Ağustos ayından günümüze kadar 6 milyar dolarlık canlı sığır, koyun ve karkas et ithal etmişiz. Et fiyatlarını düşürmek amacıyla yaptığımız bu ithalat söz konusu. Kendi hayvancımızı perişan etmişiz ama et fiyatlarını düşürememiştir. Şimdi, bu et ithalatı ve bu canlı hayvan ithalatının da içinde var olan bazı hukuksuzlukları, yolsuzlukları bir kenara koyuyorum ama en büyük sıkıntıyı da görüyorum ve üzüldüğüm ki üreticiye yaşatmışız. Bunun göstergesi de yanımızda Van Milletvekilimiz, gerçekten haklı bir şekilde, burada bir iktidar milletvekili olarak Genel Müdürdan kendi bölgesine yatırım istiyor. Sayın Genel Müdüremiz, yine Erzincan Milletvekilimiz, “Benim memleketim olan Erzincan’da beyaz etin desteklenmesi gerekir.” diyor. Bunu burada KİT Komisyonunda ve Genel Müdüre ithafen söylüyorlar. Bir sistem bozukluğundan kaynaklanan, geçmişte, bizim 26’ncı Dönemde bakanlarla beraber oturduğumuz ve bakanları gördüğümüzde bu sorunları bire bir aktarabildiğimiz hatta iktidar milletvekillerinin değil, zaman zaman muhalefet milletvekilleri olarak kendi kentimizin sorunlarını da direkt olarak bakana ilettiğimiz dönem bitti. Yani en büyük sıkıntı bu aslında. Yani sistemde ve rejimde bir bozukluktan kaynaklanan ve asla düzelmeyeceğine ilişkin bir gidişattayız.

Şimdi, arkadaşlar, 6 milyar dolarlık canlı sığır ve et ithal ediyoruz falan. Bunun en son bir örneğini söylemek istiyorum. Okan Gaytancıoğlu arkadaşımız, milletvekilimiz bir soru önergesi verdi. Bosna Hersek’ten 2.500 ton, Sırbistan’dan da 2 bin ton, toplam 4.500 ton kemiksiz lop sığır eti ithali istenmişti ve başlamıştı. Bu firmanın Bosna Hersek’ten lop et ithalatını Tarım Kredi Kooperatiflerinin iştiraki

olan TAREKS, Sırbistan'dan lop et ithalatını da Etçi firması yapmıştı. Sayın Tarım Bakanı, 26 Ekim 2019'da artık et ithalatının yapılmayacağını, hayvan ithalatının yapılmayacağını açıklamıştı. Ama daha üzerinden çok az bir süre geçti, ne yazık ki Türkiye'ye 200 binin üzerinde yine besilik canlı hayvan girişi oldu. Ama asıl sorun şu: Bu hastalıklı etler girdi bizim ülkemize, gazetelerde de konu oldu. Bu hastalıklı etleri getiren firma Bosna Hersek'te "Mujanovici d.o.o" firması. Bu firmanın başında, sahibi "Muris Mujanovic" diye bir adam. Bu adam, bu hastalıklı etleri getirdikten sonra Türkiye tarafından fişlendi ve bertaraf oldu. Fakat aynı adam "Mujanovici d.o.o" firması mimli olduğu için "Zp Komerc" diye bir firma kullandı ve aynı adam Türkiye'ye yine ne yazık ki et satışını gerçekleştirdi. Bunlar gerçekten doğru işler değil. Oradaki kesimin İslami esaslara uygun olduğu söylendi. Hem kesimhanede büyükbaş hayvanlar kesiliyordu yani işte diğer hayvanlar, bir de aynı kesimhanede domuz kesimi de yapılıyordu. Hatta ona ilişkin fotoğraflar da var. Yani yarın öbür gün gazetelerde o fotoğrafları haber olarak görebilirsiniz.

Sevgili arkadaşlar, şimdi eğri oturup doğru konuşmak lazım, biz bir yerlerde hata yapıyoruz ve bu hata, bizim hayvancılığımızı öldürüyor. Ben, gazeteci kimliğimle güneydoğuyu, doğuyu yani Kars'ı, Ardahan'ı, Iğdır'ı, Van'ı, Bingöl'ü, Batman'ı; bütün o bölgeyi defalarca gezen bir insanım, inanılmaz yayların olduğu...

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Erzincan'ın da var, Erzincan'ın.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Erzincan'ı... Erzincan, can memleket ya.

Öylesine güzel ovalarıyla, öylesine geniş alanlarıyla -Osmaniye'si, Orta Anadolu'su- hayvancılığa çok uygun bir yapısı var. Buranın desteklenmesi lazım, yani biz bunu muhalefet milletvekili olarak söylerken eleştiri olarak da söylemiyoruz. Kalkınmamız için, köyden kente göçün de önünü engellemek için yani istihdam politikalarını da düşünmemiz için, fakirleşen ve yoksullaşan köylünün kentteki gecekondulara, kentin varoşlarına dayanmasının önüne geçmek için, iç göçü önlemek için tarımı mutlaka kalkındırmamız lazım, bunun millî bir politika olması lazım. Bu millî politika da bizim önümüze konulan Et ve Süt Kurumunun yaptığı işlev yani işte Mustafa arkadaşımın söylediği gibi, Mustafa Tuncer'in söylediği gibi gelirin büyük bölümünü kiraya verirse ve bunca yıllık kurum hâlâ kendi mülkünü edinemiyorsa ve aslında hayvancılığı teşvik etmesi gereken Et ve Süt Kurumunun bu konuda yetersiz kalması söz konusuysa buna hem teşekkür edeceğiz ama hem de yapılmayanları eleştireceğiz.

Bakın, arkadaşlar, bir örnek vermek istiyorum ve bu örneğin Türkiye'de çok önemli olduğunu söylemek istiyorum. İzmir Büyükşehir Belediyesi geçmişte 240 okulda 210 bin çocuğa her gün sabahları süt içiriyordu, her gün sabah üreticiden alınan taze sütü Tire Süt aracılığıyla okullara dağıtıyordu. 2012 yılında iktidar baktı ki bu doğru bir yöntem ve doğru bir iş, bunu aldı ve bütün okullara yaygınlaştırdı. Yani, bu hayvancılığın geliştirilmesinde sütün para etmediği noktada hayvanın kesilmesinin de önüne geçilmesi söz konusu. Aslında inekler süt para etmediği için 2008-2009'da kesilmeye başladı, hayvan nesli tükenmeye başladı ki ana olmadığı zaman onun buzağısı nereden olacak? Asıl mesele orada; ineklere yönelik "Süt para etmiyor, öyleyse ete dönüştüreyim." diyen, kısa vadede çare arayan üreticinin getirdiği sonuç oldu.

Sevgili arkadaşlar, sonra ne yaptı İzmir Büyükşehir Belediyesi? İktidar bu konuda süt dağıtımını okullara alınca dedi ki ben bu konuda durmuyorum ve 1-5 yaş arasında bütün çocuklara ayda 8 litre sütü ücretsiz olarak dağıtacağım. Bugüne kadar 30 ilçenin 25'ine ulaşıldı ve arkadaşlar 25 ilçede -Bergama, Dikili, Kınık, Bayındır, Selçuk, Ödemiş, Tunç Soyer döneminde de dâhil edildi- bugüne kadar dağıtılan sütte son rakamı söylüyorum: 87 milyon 200 bin litreye ulaştı, 315 milyon liralık süt alımı yapıldı yani üreticiden. Bu destek sayesinde süt üretiminin Türkiye'ye yansımaları yüzde 70 ama

İzmir’de süt üretiminin yansması yüzde 440’a ulaştı, yüzde 440’a; 427.512 çocuğa 87 milyon 200 bin litre süt dağıtıldı. Şimdi İstanbul Büyükşehir Belediyemiz de aynı uygulamaya geçti, İstanbul’da da süt dağıtımına başlandı ve Silivri ve o bölgedeki süt üreticisi ve hayvan üreticisi destekleniyor. Bununla da yetinmiyor büyükşehir belediyelerimiz, mesela Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi koyun ve keçi dağıtımını sürdürüyor yani yoksul köylerde koyunu ve keçisi olmayan insanlara arı kovani, keçi, koyun dağıtarak hayvancılığın gelişmesini istiyor. İşte bunu bir model olarak Türkiye’ye uygulamak lazım. O model de şudur: Yani yerel yönetimler, siyasi parti farkı gözetmeksizin halka hizmet veren kuruluşlardır. Mademki İzmir bunu yapıyor, İstanbul başladı, Adalet ve Kalkınma Partisinin, Milliyetçi Hareket Partisinin, diğer partilerin, İYİ PARTİ’nin bütün belediyelerinde bu yöntemin İzmir’den örnek alınarak çoğaltılmasının hayvancılığa çok büyük yararı olduğunu düşünüyorum ve buradan öneriyorum. Yani biz tabii ki sadece eleştirmeyeceğiz, olumluya yönelik görüşlerimizi de açıklayacağız.

Şimdi Sayın Genel Müdüre ben bazı soruları yönelteceğim ve konuşmamı bitireceğim; o soruları da kısa kısa yöneltmeye çalışacağım süreye uygun kullanmak için çünkü süremi aştığımı farkındayım ama sanıyorum arkadaşlarımı sıkmadan konuşmamı yaptım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederiz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – 2018 yılında 116.760 baş ithal, 156.975 yerli olmak üzere toplam 273.735 büyükbaş hayvan kesimi gerçekleştiren Et ve Süt Kurumu, bu kesimlerin büyük kısmını dondurarak saklamayı tercih etmiş. 2017 yılında 3 milyon 898 bin 367 kilogram olan dondurulmuş et miktarının 2018 yılında yüzde 451 oranında artırarak 17 milyon 607 bin 920 kilograa ulaşması dikkat çekmişti. Şimdi, 2019 ve 2020 yılında ithal ve yerli olarak belirtilmek kaydıyla kesimi yapılan hayvan sayınız kaç?

2018 yılında, dondurulmuş et miktarının artmasının sebebi neydi? Pandemi sürecinde bu stokları erittiniz mi? Günümüz itibarıyla ESK depolarındaki dondurulmuş et miktarı nedir? Dondurulmuş etlerin yüzde kaç yerli, yüzde kaç ithal et?

Yine diğer sorum, 2018 yılı eylül ayı itibarıyla ithalatın sonlandırıldığını belirtmiştiniz, sonra üretim, tüketimi karşılamadığı için ithalat yapıyordu. Şimdi, kendi kendine yetebilecek bir duruma gelme umudu var mı, yoksa et ithalatı -yani et ithalatı derken canlı hayvan ithalatını da katıyorum- devam edecek mi?

Bir de o Komerc firmasından alışverişe devam ediyor musunuz, yani o Bosna-Hersek firmasıyla?

2019-2020 yılları arasında iç piyasadan alınan büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısı nedir? Bu alımlar için üreticiye ödenen miktar nedir? Yüzde kaç iç piyasadan, yüzde kaç dış piyasadan temin edilmiştir?

Ben bir şey daha sormak istiyorum, o da şu: Et fiyatları Almanya’daki rakamlarla aşağı yukarı aynı yani Almanya’da asgari ücretle çalışan bir kişi 1.635 avro alıyor, bir aylık maaşıyla 204 kilogram kırmızı et tüketebiliyor, Türkiye’de 2.324 lira alıyor asgari ücretli, bir aylık maaşıyla 36 kilogram et alabiliyor yani 204 kilogram alıyor bir Alman asgari ücretli, Türkiye’de 36 kilogram alıyor. Et fiyatına baktığınız zaman Almanya’da 1 kilogram et 5,99 avro, Türkiye’de 58 lira, Almanya’da 1 kilogram dana kuşbaşı 8 avro, Türkiye’de 1 kilogram dana kuşbaşı 64 lira. Şimdi, bütün bunları yan yana koyduğumuzda bizim insanlarımızın artık et yemesi de bir hayal hâline geldi, eti ancak kasap vitrinlerinde görüyorlar, öyle oldukça da iyi beslenme, dengeli beslenme, gıdaya ulaşabilme, sağlıklı nesiller yetiştirme imkânı da gerçekten geriye doğru gidiyor.

Benim isteğim ve talebim şudur: Ben, Güneydoğu ve Doğu Anadolu başta olmak üzere, hayvancılığın merkezi hâline gelmesi gereken Orta Anadolu'nun inanılmaz bir destek görmesi gerektiğini söylüyorum, inanılmaz. Yani bu noktada biz eğer o bölgelerdeki insanlarımızı, o bölgelerde yaşayan insanlarımızı üretime sokup hayvancılığı teşvik etmezsek Türkiye'nin gelecekte ne yazık ki -üzülerek söylüyorum "ne yazık ki"yi, tabii bu iktidar devam ederse- açlık tehlikesiyle baş başa kalacağını düşünüyorum çünkü sadece hayvancılık değil, tarımdaki gerileme de beni gerçekten çok korkutuyor. Mesele ithalat değil, mesele, kendi hayvanını, kendi tarım ürününü kendinin yetiştirmesidir. O nedenle ilkokul öğretmenlerimin bir kez daha kulaklarını çınlatıyorum, Türkiye'nin yeniden kendine yeten 7 tarım ülkesinden 1'i hâline gelsin.

Çok teşekkür ediyorum sabrınız için, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de Atıla Bey'in bıraktığı yerden başlayayım. Türkiye hiçbir zaman kendi kendine yeten 7 ülkeden 1'i olmadı yani böyle. Yalan söylenmedi ama kendi söyleniş çerçevesi içerisinde mutlaka doğruydı. Neye göre, kime göre? Biraz önce çok değerli konuşmacıların, aslında konuşan arkadaşlarımızın tamamı hakikaten bu ülkenin tarımıyla ilgili, hayvancılığıyla ilgili çok güzel şeyler söylediler; hepsine de katılıyoruz. Zaten dikkat ettiyseniz heyet de dikkatle dinledi. Buradaki temel şey şu: Biraz önce, yine, değerli konuşmacılardan birisi tüketilen kırmızı et miktarından bahsetti; OECD ortalamasından, dünya ortalamasından. Yani yemezseniz, içmezseniz... Yani Türkiye'de bugüne kadarki et tüketimine baktığınızda, dünya ortalamasıyla baktığınızda yani dış sınırları kapattığınızda, tabii ki kendi ürettiğinizle yetinirsiniz. Bunu şunun için söylüyorum arkadaşlar yani bir itiraz anlamında değil: Bunlar söyleniyor ama öyle artık dilimize pelesenk olmuş, tarım konusu olunca "kendi kendine yeten ülke" deyip geçiyoruz. Bunu tartışmak için de söylemedim, tartışmayı da istemiyorum ama bu bir yalan, böyle bir şey hiçbir zaman olmadı. Yani tüketimle buna bakmak lazım.

Atıla Bey, dinleyip gitseydiniz keşke.

ATILA SERTEL (İzmir) – Öğretmenlerime "yalancı" diyeni dinleyemiyorum gerçekten.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Efendim, öğretmenlerinize yalancı demiyorum. Denilen şeyi anlayın lütfen, ben burada bir gerçeği ifade ediyorum. Tüketmezseniz kendi kendinize yetersiniz. Biraz önce hem "OECD ortalamalarının, dünya ortalamalarının çok altında et tüketiyoruz." diyeceksiniz hem de "Kendi kendine yeten bir ülkeydik..." Dolayısıyla ben bunu söylemeye çalıştım. Problemi doğru belirlemek lazım ki teşhisi doğru yapmak lazım ki çözümünü de doğru yapabilelim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Et ortalamasını tutturmayınca yetemiyor muyuz? Böyle bir sonuç mu çıkıyor?

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Hayır, öyle bir şey yok.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Alım gücünü yükseltmeden tüketemezsiniz zaten.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Ama Türkiye'nin kırmızı et tüketimi ihtiyacında da bir açığı var; biz tüketmiyoruz, yeterince tüketmiyoruz.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Alım gücü yoksa tüketemezsiniz de.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – İşte, onu anlatmaya çalışıyorum. Yani Türkiye'de şunu diyebiliyor muyuz? Geçmişte, kişi başına yıllık ortalama şu kadar kırmızı et tüketilirken şimdi yarı yarıya düştü diyebiliyor musunuz? E, bunu diyemiyorsanız...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Düştü Sayın Bakan, düştü.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Arkadaşlar... Arkadaşlar, lütfen...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Bakın, bir şey... Dünya ortalamalarıyla diyorum, OECD...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Eskiden her köyde her evde yıllık et kesilirdi, büyükbaş hayvan kesilirdi, kıştan kavurmalar hazırlanırdı; şimdi kiloyla alınamıyor Allah'ınızı seversiniz.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Sayın Mustafa Bey, bakın, ben konuşmanızı dinledim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, lütfen...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Konuşmanızı dinledim, çok doğru tespitler yaptınız.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Ben konuşurken siz burada yoktunuz.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Nasıl burada yoktum? Burada not aldım. Bakın, çok ayıp ya!

Mustafa Tuncer “yalancı” diyorsunuz siz, ben bir söylenen söze...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Yalancı demiyorum. Her evde et kesiliyordu, yetiyordu kendi kendine diyorum. “Yalancı” diyen sizsiniz!

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Onu demiyorum Mustafa Bey, bakın, ben...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Tuncer, karşılıklı konuşmayalım.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Ben tartışmak için...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – “Yalan konuşuyor.” diye siz dediniz, tutanaklar burada.

Sayın Başkan, hep soru soruyor bize, soru sordu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Soru soruyor değil, “Yoktunuz.” diyorsunuz. Ben diyorum ki: Bakın, şuraya...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – “Var mı?” dedi, ben de var diyorum.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Şurayı görüyorsunuz değil mi? “Teşekkür” yazmışım.

Bakın, Sayın Tuncer, o kadar ön yargılısınız ki...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Siz soru sordunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Yalancı dediniz.” diyorsunuz, demedi.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Ya ben bir şey... Bakın, biraz önce Atıla Bey, burada ben bir...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Size “yalancı” denilmedi. Siz öyle dediğini söylüyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım lütfen.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Peki, benim öğretmenime... Öğretmene yalancı demek midir? Yani ben bir bilim insanıyım; insanlar bir tez ileri atarlar, söylerler, öbürleri de ona karşı çıkar. Bunun anlamı...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Size “yalancı” denilmedi.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Ya yapmayın Allah Aşkına... Bu kadar da olmaz ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Size “yalancı” denilmedi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, lütfen, lütfen...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Peki, onu da açıklayayım: Deniz Bey, siz çok zeki, çok kıvrak zekalı bir insansınız, anlarsınız. Bakın, ne dedi biliyor musunuz? Dedim ki: Çok...

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Ya, bir dinleyin ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ses tonunuza dikkat edin.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Deniz Bey, Deniz Bey, sizin ses tonunuzu bastırabilmek için, kendimi duyurabilmek için yapıyorum; başka bir maksadı yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şaka mı yapıyorsunuz ya! Benim ses tonum gayet sakin. Resmen azarlar gibi bağıırıyorsunuz.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Tamam, bak, siz indirince ben de indiriyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, lütfen müdahale edin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen karşılıklı konuşmayalım, lütfen.

Buyurun Sayın Vekilim.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Deniz Bey, ben o zaman söyleyeyim, madem zorlandı. Dedim ki: Mustafa Bey, çok güzel tespitler yaptınız. Dedi ki: “Siz yoktunuz burada.” Şimdi, çok güzel tespitler yaptınız diyorsam, benim burada olmadığımı söylüyorsa benim yalan söylüyor olmam lazım. Anladınız umarım.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Bırakın siyaseti.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Benim olmadığımı söylediniz konuşurken.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Siz dediniz ki: “Kendi kendine yeten var mı?” Biz de “Vardı.” diyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Tuncer, siz olmadığımı söylediniz, o nedenle Sayın Vekilimiz açıklama gereği hissetti. Lütfen, lütfen Sayın Sertel.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sayın Başkanım, o zaman biz çıkalım, konuşsun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir dakika lütfen...

Tamam, sözünü bitirsin, ondan sonra söz vereceğim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkanım, bir şey söyleyeceğim usul hakkında.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama konuşamadı Sayın Vekilimiz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Konuşacak ya.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama konuşamadı.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Her zaman konuşur, Mevlüt Bey’i susturmak mümkün mü?

Şimdi, bakın, biz konuşurken kimseye ne sataşıyoruz ne de kimsenin adını ağzımıza alıp da hiçbir şey söylemiyoruz. Aksine, destekleyen bir mahiyette konuşuyoruz. Bakın, bir şey söyleyeceğim Sayın Başkan. Şimdi, benim söylediklerimin üzerinden yürümesi, isim vererek konuşması bir kere doğru değil yani kendi fikrini söylemekte özgür. Niye yani benim söylediğime “Hiçbir zaman olmadı, yalan böyle bir şey, öğretmenler işte bu...” Ya, sen söyle “Türkiye tarihinde bu kadar et üretiliyordu, bu kadara satılıyordu, böyle değildi.” de yani ben bir şey demiyorum ama beni niye karıştırıyorsunuz Mevlüt Bey? Bizim sizin isminizi zikretmemiz söz konusu değil ki. Siz sonra Mustafa Bey’in söylediğini zorlayarak altından bir şeyler çıkarmaya çalışıyorsunuz yani bu çok yanlış bir şey, öküz altında buzağı aramak..

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yani bunu yapmayın lütfen, rica ediyoruz. Bakın, bu Komisyon bence Mecliste en tartışmasız, en sakin, en güzel geçen ve konuşulanların da anlaşılması için birbirimize azami saygının ve sabrın gösterildiği bir Komisyon.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Biz de zaten açılış konuşmasında da bunu söyledik Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, biz buraya tartışmaya gelmiyoruz, kendimizi yormaya, enerjimizi tüketmeye değil, teşvik etmek, üretmek ve söylediklerimizin anlaşılır olması için geliyoruz. Biz buraya horoz dövüşüne de gelmiyoruz “Sen bunu söyledin, ben bunu söyledim.” Onu da yapmak istemiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Mevlüt Bey biraz üslubuna dikkat ederse bundan sonra daha iyi olacak.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Benim üslubumda bir şey yok. Atilla Bey, dün Deniz Bey de bana burada konuşurken laf attı. Atmadı mı? Tutanaklarda, çıkarıp getirelim. Ben bir şey dedim mi? O anda cevabı verdim, geçtim. Burada da siz çıkarken yani böyle tavırlı gittiğinizin de farkında değilim, bir laf atmak için de “Bak, ben de bir şeyler söyleyeceğim, dinleyin.” anlamında söyledim ama başka anlıyorsunuz. Tamam, ne anladıysanız. İkincisi...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yani benim ne zaman gidip gitmeyeceğime siz karar vermeyin. Ben burada saatimi size göre ayarlamıyorum.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Bakın, burada söz...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen karşılıklı...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Atilla Bey, siz konuşurken dinledim ama bakın, dinledim, ben burada notlarımı aldım. Bu notlarımın arasında var.

Siz orada noktayı koyunca size bir cevap verme anlamında değil, siz orada söylenen bir gerçek ya da öyle bir söylentiye ifade ettiniz, ben de dedim ki aslında böyle bir şey yok. “Böyle bir şey yok.” derken ben de bir başka tezi ileri sürdüm. Dolayısıyla bunu size ya da sizin öğretmenlerinize... Eğer öyleyse tek doğru olurdu, öyleyse hiçbir şeye itiraz edilmemesi gerekirdi. Öğretmenler bunu dedi, ondan sonra bunun dışına çıkılmaması gerekirdi; ilim olmazdı, bilim olmazdı, gelişme olmazdı. Lütfen yapmayın. Siz aldınız, oraya götürdünüz. Aynı yoldan hareket ederek Sayın Tuncer “Siz burada değildiniz.” deyince “Bana yalancı mı diyorsunuz?” demek durumunda kaldım.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Yine değiştiriyorsunuz.

Sayın Başkan, konu yine değişti.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Lütfen bir bitireyim.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Şöyle yapalım: Çok güzel bir düzenimiz vardı...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama lütfen arkadaşlar...

Sayın Zeybek, lütfen dinleyin, dinleyin artık.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Söyleyeceklerinizi söyleyin de bitsin gidelim ya!

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Ülke için bir şey istiyoruz, kendimiz için değil.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Şu anda güzel olmayan bir şey yok. Lütfen, devam ediyoruz.

(Gürültüler)

Arkadaşlar lütfen...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Ya, arkadaşlar, bu ne kadar tahammülsüzlük... Yapmayın lütfen ya! Allah aşkına yapmayın ya! Atıla Bey, lütfen... Siz bu işleri biliyorsunuz yani havayı istediğinizde gerer, istediğinizde yumuşatırsınız, lütfen...

ATILA SERTEL (İzmir) – O size ait bir şey.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Peki, öyle deyin, sizin görüşünüz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen karşılıklı konuşmayalım.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Değerli arkadaşlar, yani şunu söyleyecektim, yine de söyleyeceğim: Özellikle Mustafa Tuncer Bey’in altını çizdiği konulara hakikaten katılıyorum. Tüm konuşmacılar bugün burada; iktidar deyin, muhalefet deyin ama değerli Komisyon üyelerinin hepsi çok değerli şeyler söyledi. Tekrara düşmenin de bir anlamı yok.

Yani şu da bir gerçek: “Et mi, süt mü? Önce süt mü, sonra et mi?” tartışması çok net. Anadolu’da insanımız bunu çok açık bir şekilde ifade etmiş, diyor ki: “Anası olmayanın danası olmaz.” yani süt ineği olmazsa etin olması da mümkün değil; bugün burada o tespitler de yapıldı.

Yine, benim altını çizmek istediğim bir başka husus, tabii üretim açısından bakıldığında -dünyadaki gelişmeler, ülke şartları- Büyükşehir Yasası’nın bu konuda çok ciddi engeller oluşturduğunu düşünüyorum. Köy, statüsü, sosyolojik anlamda değerlendirdiğimizde daha çok üretimi çağrıştıran; mahalle, tüketime daha yakın bir yerleşim ya da kavram. Dolayısıyla, yani bizim bu anlamda kırsaldaki o boşalmayı önleyecek, buna “kırsal cazibe merkezleri oluşturma” mı dersiniz, “köy kentleri” mi dersiniz, “tarım kentleri” mi dersiniz... Ama sonuçta hayvancılık olmadan Türk tarımını belli bir noktaya getirmek de mümkün değil yani gelir “pattern”i içerisinde baktığımızda, tarımsal gelirlerin şu anda çok az bir kısmı hayvansal üretimden, hayvansal gelirlerden elde ediliyor. Bunu mutlaka yapısal olarak değiştirmek zorundayız. Bunu değiştirmek için de 7/24 bu işle uğraşacak insanlara ihtiyaç var. Küçük tarım işletmelerini biz belli bir müddet, özellikle geçmişte biraz tu kaka olarak gördük ama Türkiye açısından bunların çok daha ciddi önemi olduğunu da özellikle bu pandemi dönemi de bize gösterdi.

Dolayısıyla, arkadaşlar, tarım ürünlerini konuşurken tarım ürünlerinin kendine has özellikleri var, arzı, talebi yani diğer sınai üretimden tabii ki farklı, istediğiniz an arzı, talebi ayarlayamıyorsunuz; arzı artırıp, talebi çekip ya da tersini yapamıyorsunuz. Gıda olduğu için talep yönü de bu anlamda son derece sıkıntılı. Tabii, bu konuda tarım piyasaları devreye giriyor. Daha çok şikâyetimiz tarım piyasalarının oynaklığıyla alakalı. Tarım ürünlerinin üretildikten sonra taşınması, daha doğrusu yılın bütününe dağılımıyla ilgili sıkıntılar da burada önemli sorunlar ortaya çıkarıyor ve depoculuk devreye giriyor.

Bu vesileyle depo konusundaki en son durumumuz nedir? Yani özellikle seçim bölgem Ankara için soruyorum yani soğuk hava deposu ihtiyacı Türkiye genelinde ne, Ankara’da ne? Bu konularda yazılı olarak bilgi verebilirseniz çok memnun olurum.

Lisanslı depoculuk, Türkiye’de daha yeni yeni devreye girmeye başladı ama o da yetmiyor çünkü lisanslı depoculuğu yapabilmeniz için standartların oluşması gerekiyor, üretim standartlarının oluşması gerekiyor. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, bu konuda Türkiye açısından tarım, tarımsal üretim, özellikle de hayvancılığın önemi büyük. Tabii, konjonktürel olarak tarım ürünleri fiyatları çıkacaktır, inecektir. Bunu regüle edebilmek için değişik yöntemler, esaslar var ki bu, kurumumuzun da buradaki asli görevi, bizim sorgulamamız gereken ya da üzerinde tartışmamız gereken görevi piyasa regülasyonu ile alakalı. Biz, tabii, daha önceden “tarım ürünleri müdahale kurumu” adı altında bir kurumla bu işin yapılabileceğini, aslında onun çerçevesini de belirleyen bir çalışma da geçmişte yapmıştık yani şu

andaki gidişat da o yöne doğru gider şeklinde. Buradaki mesele, bu faaliyetleri yapmak değil yani işte kesim yapmak, bunu depolamak vesaire değil, aslolan o piyasayı regüle etmektir. Buradaki yapılan faaliyetler onun şeyi.

Ben işletmecilikle ilgili de bir iki soru sorarak konuşmamı bitirmek istiyorum. Efendim, biraz önce dediğim gibi, aslolan kurumun buradaki asli fonksiyonunu, misyonunu, işlevini yerine getirip getirmediği yönüyle değerlendirmek ama işletmecilik yönüyle de baktığımızda, tabii, 2017-2018 -2020'deyiz, aradaki şeyi bilemiyoruz ama- mali tablolar üzerinde gördüğüm, asıl oradaki rakamları sormak değil maksadım, çarpıklığa işaret etmek. Mesela, 2017'den 2018'e geçildiğinde mamul stoklarında ciddi bir artış var yani 197 milyondan 1 milyar 72 milyona birden bir sıçrama olduğunu görüyoruz. Yani bu stok yönetimi açısından, stok politikası açısından bir değişiklik mi oldu, bunun devamı nasıl geldi?

İkincisi: Bununla birlikte, hani mamul stoklarının ya da ticari stokların artmasının doğal olarak faaliyet hacminde de bir artışı meydana getirmesi gerekir diye bekledim. Oradan da baktığımda, satışlar 4,4 milyardan 3,9'a düşüyor yani artma değil, belki çok anlamlı bir büyüklük olmayabilir ama bir miktar da düşüş söz konusu. Bundan sonraki dönemi göremediğim için bir değerlendirme yapmak mümkün olmadı ama orada stok yönetim politikanızda bir şey mi var, onun daha sonraki yansımaları ne oldu? Doğrusu onu merak ediyor ya da dikkatinizi o noktaya çekmek istiyorum.

Yine, bununla bağlantılı olarak, toplam alacaklar içerisinde çok fazla ağırlığı yok ama şüpheli ticari alacak, onun da dışında diğer şüpheli alacaklar kaleminde daha da büyük bir kalem var. Dolayısıyla o kalem nedir? Ne olduğunu doğrusu merak ettim. Bu vesileyle, özellikle alacak ve stok yönetimi konusundaki politikalarınız yani bunlarla, en azından işaret ettiğim konularla ilgili bir açıklama verebilerseniz çok memnun olacağım.

Efendim, çok teşekkür ediyorum yaptığınız çalışmalardan dolayı, Türk tarımına, özellikle Türk hayvancılığına verdiğiniz katkılardan dolayı çok teşekkür ediyoruz. Her kim bu konuda katkı veriyorsa Allah hepsinden razı olsun.

Ben kurum hesaplarına bu görüşmelerin faydalı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Öztürk.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, tüm Türkiye'yi de ilgilendirdiği için aslında bölgemden başlamak istiyorum. Denizli'de faaliyet gösteren Et ve Süt Kurumunun bölge hayvancılığına, özellikle şehrin, bölgenin et üreticilerine, halkın güvenilir ve ucuz et ihtiyacını karşılamaya yönelik hizmet vermesi beklenmektedir. Ayrıca Kurumun adında da yer alan süt üreticisi yetiştiricilerimize de hizmet vermesi gereklidir ancak Kurumun Denizli'de sütle ilgili hiçbir çalışması yoktur.

Et ve Süt Kurumunda kesim yaptırmak isteyen besicilere, Kurumun belirttiği kriterlere göre, yüzde 57 randıman 1'inci kalitede yağsız kesim büyükbaş alım fiyatı yerli hayvanlarda 34 lira, ithal hayvanlarda 33 lira olarak Et ve Süt Kurumunun resmi sayfasında açıklanmıştır. Serbest piyasada da büyükbaş hayvan karkas kilogram fiyatı, kesim fiyatı 34 liradır. Kendi "web" sitesinde "Hem üreticimiz kazanıyor hem tüketicimiz kazanıyor." söylemleriyle özellikle üreticisi kurumlarında kesim yaptırmaya davet eden Kurum, özel kesimhanelerle aynı fiyatta kesim yapmakta, bu durum yetiştirici için cezbedici bir durum değil, üstelik yüzde 57 de randıman şartı aranmakta. Et ve Süt Kurumu satış mağazalarında günde belirli miktarlarda et satışı yapılmakta. Bütçeye uygun et ve et ürünleri almak

isteyen vatandaşlarımızın da mağaza önlerinde kuyruklar oluşturduğunu görmekteyiz. Denizli Et Kombinası soğuk hava depolarında yeterli miktarda et olduğu düşünülürse halka arzın kısıtlı tutulması, üzerinde durulması gereken bir durumdur.

Kurban Bayramı döneminde il genelinde bulunan tüm özel kesimhaneler halkın kurban kesme taleplerine hizmet veriyor iken Et ve Süt Kurumu kesimhanesi bu hizmeti Denizli halkına sunmamaktadır. Gerekçe olarak da Kızılay adına kesim yapıldığı belirtilmekte. Hâlbuki bir plan dâhilinde hem Kızılay hem de talep eden vatandaşlarımız için kurban kesim hizmeti de sunulabilir diye düşünüyorum. Denizli Et ve Süt Kurumu Kombinası zaman zaman çevre illerde “dış kesim” adı altında kesim yaptırmaktadır. Gerekçe olarak da Denizli’de kesilecek hayvan bulunamadığı dile getirilmekte. Denizli’de yaklaşık 300 bin civarında büyükbaş hayvan varlığı göz önünde tutulursa ilimizde kesim yapılacak hayvan bulunamaması gerekçesi düşündürücüdür. Denizli Et ve Süt Kurumu Kombinası teknik açıdan her türlü büyükbaş ve küçükbaş hayvan kesimine uygundur, yeterli personel de mevcuttur. Buna rağmen başka özel kesimhanelerde kesim yapılması akıllara başka sorular getirmektedir. Ayrıca Denizli Et ve Süt Kurumu 2020 yılında küçükbaş hayvan kesimini de çok az miktarda yapmıştır. Kırmızı et üreticisi sadece büyükbaş hayvan üreticisi değildir, Denizli’nin 700 bin civarında küçükbaş hayvan varlığı mevcuttur. Küçükbaş hayvan yetiştiricilerimiz Et ve Süt Kurumunda hayvanlarını devlet garantisinde kestiremediklerinden özel kesimhanelere yönelmişlerdir.

Ayrıca, sunumlarınızdan da birkaç konuya değinmek istiyorum. Görüşmekte olduğumuz raporun 2018 cari yılı bilgileri başlıklı bölümünde “Yurt içi piyasadaki talebin karşılanabilmesi ve fiyat dalgalanmalarının önüne geçilebilmesi maksadıyla kurul tarafından yurt dışından et ithalatı yapılmaktadır.” açıklaması bulunmakta. Tabii, belli dönemlerde ihtiyaç varsa et ithal edilebilir ancak bu yapılırken öncelik olarak ülkemizin hayvan üreticisinin korunması da esas olmalı. Bu kapsamda bir soru sormak istiyorum: Bosna Hersek’ten ikili anlaşmalar kapsamında ithal edilen kemiksiz lop etin kilogram fiyatının 5,20 euro olduğunu -o tarih itibarıyla bu bedel 45 lira civarında- 17 Ağustos 2020 tarihindeki faturadan öğreniyoruz. Aynı dönemde yerli üreticiye aynı ürün için 38 lira ödediğinizi görüyoruz. Bosna Hersek’teki hayvan üreticisini kaldırmak için sosyal destek kapsamında 5,20 eurodan et alınırken zaten zararda olan Türk üreticisinden 7 lira düşük bedelle et alınmasının gerekçesi nedir? Yine, eskiden bu alımlar direkt yapılırken araçlar vasıtasıyla 50 euro cent komisyon verilmiş olabilir mi? Onu da merak ediyorum.

Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün “2018 gelir tablosu ve dipnotları başlıklı” tablosuna göre de Kurumunuz 2017 yılını 279 milyon 337 bin 370 lira dönem kârıyla kapatmış, bu döneme ilişkin faiz geliriniz de 25 milyon 938 bin 240 lira. 2018’de ise Kurumunuzun dönem zararı mevcut, 491 milyon 116 bin 178 lira ama aynı dönemde 17 milyon 817 bin 772 lira faiz geliriniz var.

Burada 2 soru sormak istiyorum. Birincisi: 2017 yılında yaklaşık 279 milyon lira dönem kârı açıklarken 2018 yılında dönem zararınızın 491 milyona çıkmasının gerekçesi nedir? İkinci olarak da hadi 2017’de elinizde para vardı, bu paradan kaynaklı da faiz geliri elde ediyorsunuz; 2018’de zarar ederken 17 milyon faiz gelirini nasıl elde edebiliyorsunuz? Yani zararı düşürebilmek için elinizde bir anapara varsa faizde tutacağınız anaparayı bu zararı düşürmekte kullanamaz mıydınız?

Yine, mali verilere ilişkin aynı tablodan devam edecek olursak, önceki dönemde Milli Savunma Bakanlığına ait askerî birliklerde satışı yapılan emtialara, sözleşme gereği tahakkuk ettirilen ceza bedelinin 673 bin 979 lira olduğu, 2018 yılında da aynı başlıkta 38 bin 591 lira ceza bedelinin tablonuza yansdığı görülmekte.

Milli Savunma Bakanlığına bağlı askerî birliklerde satışı yapılan emtialarla ilgili neden ceza ödemek zorunda kaldınız? Aynı konuyla bağlantılı olarak bulguda da verdiğiniz cevapta: “Türk Silahlı Kuvvetlerinin karkas talebinin düşmesi, kıyma, kuşbaşı, şarküteri gibi işlenmiş ürünlere yönelmesi, askerî birliklere sevkiyat gibi unsurlar kombinamızın kapasite kullanımını etkilemektedir.” açıklamasında bulunmuşsunuz. Sorum şu: Bir önceki dönemde askeriye verilen etlerin hastalıklı çıkması sonucu olarak mı Türk Silahlı Kuvvetleri karkas et almaktan vazgeçmiştir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Biz teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdür, değerli Yönetim Kurulu üyeleri; Komisyona hoş geldiniz. Öncelikle, bugün bir enteresan, yani AK PARTİ’li milletvekilleri aslında AK PARTİ politikalarının eksikliklerini ortaya koydular ve eleştirdiler, dolayısıyla böyle ilginç bir gündeyiz.

Ben usulle ilgili bir konuyu aslında biraz gündeme getirmek istiyorum. Et ve Süt Kurumunda da ortaya çıktı. Şimdi, alt komisyon toplantıları yapılıyor, yapılmadan önce de tabii, kurumun verdiği yanıtların da içinde bulunduğu bir doküman ilgili alt komisyon üyelerine dağıtılıyor, daha sonra komisyon üyeleri toplantıya giriyor ve orada da soru-cevap oluyor. Yalnız, bizim gibi üst komisyona katılan milletvekilleri bu bilgiden mahrum. Mahrum olduğu için de 2018 yılı Sayıştay denetim raporunu aslında biz esas alarak bir denetleme yapıyoruz ama ondan çıkarılan bulgularla ilgili, üst komisyona taşınmayan kısımla ilgili de eksik bir bilgiyle aslında buraya gelinmiş oluyor. Yani, bir tane örnek vermek gerekirse bulgu 8-1b stoklarda bekleyen dondurulmuş gövde sığır etlerinin satışının yapılmaması mesela. Sayın Vekil Mevlüt Karakaya stok yönetimiyle ilgili mesela bir tespitte bulundu, aslında birbiriyle bağlantılı konular ama neden çıktığını, neden bugün konuşulmadığını biz üst komisyon milletvekilleri olarak bilemiyoruz, böyle bir konu var. Ben o nedenle 2 konuya açıklık getirmeniz için... Yazılı da cevap verebilirsiniz.

Bunlardan bir tanesi, Erzurum Et Kombinasi inşaatıyla ilgili gecikme cezasının tahsil edilmemesi konusu. Burada Erzurum Et Kombinasiyle ilgili olarak Büyükşehir Belediyesiyle imzalanan sözleşme gereği 2012 yılında teslim edilmesi gereken tesis 2017 yılının Haziran ayında teslim edilmiş. Bu da yaklaşık olarak elli dört ay gibi bir gecikmeyi gösteriyor. Bunun da gecikme cezası -sadece anapara olarak cezası- 5 milyon 400 bin TL gibi bir tutar. Sürecin, mahkeme sürecinde olduğu ifade edilmiş, bunun güncel durumu nedir? Aynı zamanda böyle bir bulgu ve böyle bir problem devam ederken ben neden üst komisyona taşınmadığını da anlamak istiyorum biri açıklarsa. Yani, bu üst komisyona taşınmadı, çıkarıldı bulgu ve olmayacak Sayıştay raporunda artık yani bundan sonra bunu görmeyeceğiz. Sonra seçim olsa yeni milletvekilleri seçilse, gelse geriye dönük olarak şu 2018 yılı raporuna bakmadığı sürece bu bulguyu görmeyecek. Yani biz buradaki...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, Sayıştay takip ediyor. Çıkarma falan yok.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ya, hep aynı cümle. Sayıştay takip ediyor da takip ettiği sürenin içinde de çıkmasını...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Neyse Genel Müdürümüz yanıt verir, tamam, peki. Devam edin lütfen.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben çıkmasını anlamlı bulmuyorum. Yani, üst komisyona taşınan maddeleri... Burada kaç tane madde var, 1 tane 2017’de, 2 tane 2018’de diyelim, toplam iki üç tane üst komisyona taşınan bulguyla toplantıyı kapatıyoruz yani böyle bir konu var. Sebep-sonuç ilişkilerini irdelemediğimiz sürece bunlar aynı zamanda da tekerrür edecek.

Diğer konu, zincir marketlerle yapılan sözleşmeler kapsamında verilen etlerin ambalajının kurum tarafından yapılmamasının çeşitli sıkıntılar doğurduğu ifade edilmiş. Son kısmında da şöyle ifade ediliyor: “Perakende sektöründeki yüksek et fiyatları nedeniyle tüketicilerin temel gıda maddesi olan kırmızı eti yeterince tüketemediklerinden hareketle ESK tarafından temin edilen erkek sığır karkas ve kesimlik sığırlardan üretilen etlerin üreticiden tüketiciye ulaşma ve el değiştirme sürecinde daha yüksek kâr getiren başka yol ve amaçlarla kullanılmasının önüne geçilmesi amacıyla uygun fiyatlarla, güvenle ve hızlı şekilde tüketicilerin sofralarına ulaşmasını temin etmek için zincir marketlerle yapılan sözleşmeler kapsamında satışı yapılan etlerin nihai tüketiciye ulaşınca kadar kalitesindeki sürdürülebilirliğini sağlayabilmek amacıyla üretim ve ambalajlanmasının kurum kombinalarında yapılması konusunun etüt edilmesi önerilmiştir.” Sorum şu: Bu konuyu etüt ettiniz mi? Yani, bu Sayıştay bulgusu girmesinin üzerinden bir hayli zaman geçmiş durumda, bu konudaki ulaştığınız sonuç nedir, bu analizi paylaştığınızı istiyorum.

Aynı zamanda ben müşteri şikâyetleriyle ilgili bir araştırma yaptığımda da bu bulguyla bağlantılı olabileceğini öngörerek size birkaç tane çarpıcı bulguyu okumak istiyorum. Bir kullanıcı, bir müşteri diyor ki: “Et ve Süt Kurumundaki etler çok ağır kokuyor. Bu pis koku nedir? Para vermiyor muyuz da bu etleri millete satıyorsunuz.” Bir tanesi diyor ki: “Sakarya’dan et, kıyma aldık, skandal! Resmen ahırdaki hayvan kokuyor. Pişirdik, aşırı aşırı ağır, pis koku. Hazır kavurması da öyle. Birçok kişide aynı şikâyet, lütfen düzeltin, güven istiyoruz.”

Şimdi, bu genel bir problem olmayabilir ama ben bulguyla bağlantılandırarak söylüyorum. Yani bunun ambalajlanmasıyla ilgili geçen sürede bu ilgili firmalar, bu konuda etlerin bekletilme süresi içinde uygulamaları gereken prosedürleri uygun bir şekilde uygulamıyor olabilirler, siz de bunu denetleme açısından çeşitli sıkıntılar yaşıyor olabilirsiniz. O nedenle bu bulgunun akıbeti nedir? Bu konudaki etüt bilimsel analizlerinizi bizimle paylaşmanızı istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Sataşmadan söz istiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bitirdik.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Ulu orta konuşurum yani ulu orta, iyi olmaz gerçekten. Yani biraz ağır eleştirdi Sayın Başkan.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ulu orta tartışma devam edecek anlaşılan bu kelime seçimiyle. Ulu orta ne burası komisyon.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen artık bitiriyoruz. Lütfen Sayın vekilim... Teşekkür ettik, değerlendirme yaptınız aslında tespit yaptınız.

Evet, Sayın Genel Müdürüm, sayın milletvekillerimizin görüşlerini, sorularını dinlediniz. Şimdi yanıt almak için sözü size bırakıyorum.

Buyurun.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri; tabii, bir kısmını yazılı cevaplayacağız, bir kısmına cevap vereyim.

Önce şu Erzurum Et Kombinasyonu ile ilgili Sayın Vekilimizin dediği konu. Erzurum Et Kombinasyonu tabii 2012 yılında teslim edilmesi gerekiyordu, edilmemişti, 2017’de teslim aldık. Tahakkuk eden cezayı kombinadan istedik. Zaten gayrimenkulünde de ipotek var. İtiraz etti mahkeme, yargı süreci devam ediyor şu anda. Yargı ne karar verirse onu yerine getireceğiz Erzurum kombinasyonu ile ilgili. Belediyeye tabii, Erzurum Büyükşehir Belediyesiyle mahkemeliyiz şu anda, yargı süreci devam ediyor yani.

Stoktaki etlerle ilgili... 2018 yılının ikinci yarısında üretici zarar etmeye başladı. Maliyetin altına düşünce bize böyle bir görev verildi Et ve Süt Kurumuna, biz de yoğun bir şekilde etleri aldık, mecburen stokladık. Biz bu aldığımız etleri piyasaya versek daha ucuz fiyata vermemiz gerekecek, bu sefer üretici tamamen zarar edecekti. Piyasa çöker diye stoka koyduk. 62 bin tona kadar çıktı ama şu anda 20 bin ton etimiz var, bunun 19 bin tonu bizim, bin tonu Kızılayın yani 19 bin tona kadar düştü. Bunu piyasa müdahalesi aracı olarak kullandık yani. Zaman zaman piyasa dengelerini de bozmayacak şekilde belirli aralıklarla. Onda bir sıkıntımız yok.

Bosna Hersek et ithalatıyla ilgili... Bosna Hersek’ten biz 2014 yılından beri -orada bir sel felaketi olmuştu- ithalat yapmaya başladık. İlk yedi yılda 25.500 ton et aldık. Bunu da 19 ihalede aldık, hep ihaleyle aldık. Bu Muşanovici denilen firma 2017 yılında kurumdan ihale aldı. Tabii, bütün etler ülkemize girişte veteriner sınır kontrol noktası tarafından numune alınıyor, tahlil yapılıyor. Tahlil sonucu çıkana kadar da biz bu etleri bekliyoruz. Bir tane tırda “escherichia coli” çıktı yani bir kesimhane ortamında bir bağırışağın parçalanmasıyla, işkembenin parçalanmasıyla oradan bir mikrobun ete bulaşabileceği... İtiraz etti firma, itiraz sonuçlanana kadar mecburen bu eti yediemin olarak dondurduk. Sonunda tabii, firmanın itirazını reddettik ve bu eti imha ettik, firmanın da parasını ödemedik. Bir tır ettir yani 25.500 ton ette bir tır, 20 ton ette “escherichia coli” çıktı ve bundan sonra da Muşanovici firmasıyla bir daha çalışmadık. 2017 yılında ihale kazanmıştı, bir daha ihalelerimize de almadık.

Domuz eti kesilen yerde et kesilmesi... Bu, bizim Bakanlığın çok hassas olduğu bir konu. Et ve Süt Kurumunun da önce hangi kombinaların akredite edileceğine ilişkin Bakanlıktan bir ekip gidiyor. Teknik ve sağlık altyapısı bakımından uygun bulduğu kombinaları akredite ediyor. Bundan sonra biz bunu kombinalara zaten kesim şartını getiriyoruz. Kesim aşamasında Bakanlıktan 2, bizden 2 veteriner hekim yirmi dört saat kesim bitip stoklarıyla arabaya yüklenip kapısı mühürlenene kadar refakat ediyorlar. Hatta bizim Bakanlıktaki arkadaşların öyle bir hassasiyeti var ki ruhsatta domuz kesimi var fakat firma kesmeyeceğini taahhüt etse bile orayı akredite etmiyorlar yani ruhsatındaki domuz kesim var...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm hızlı bir şekilde, kısa kısa...

Buyurun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Güzel oluyor Sayın Başkan.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Bu mümkün değil yani.

Trabzon Kombinasyonu ile ilgili, tabii, büyükşehir belediyesi burayı bize verdi. Trabzon DSİ Bölge Müdürlüğünden biz görüş aldık. Görüşte “Şu, şu şartlarla yapılabilir.” dedi hatta duvarın, istinat duvarlarının ıslahını da DSİ kendisi yaptı. Bunları biz ihale teknik şartnamesine koyduk, bunun üzerine ihaleye çıktık ve DSİ’nin -burada yetki DSİ’nin- görüşü neyse o görüş üzerinde yapıyoruz kombinayı, doğru. Ben de o bölgeyi biliyorum ben de Trabzonluyum Sayın Vekilim gibi, bölge benim de iyi bildiğim bölge.

Denizli Kombinasyonu ilgili Denizli Vekilimiz demisti... Biz zaten Denizli Kombinasyonu ilk gun Denizli'deki vatandaslari kesimine aciyoruz. Denizli'de vatandaslar kesiyor ondan sonra Kizilaya kestik yani ilk gun acilmisti.

Bir de bu Trabzon Vekilimizin balikle ilgili... Balik bizim ismimizden cikti ama faaliyet konumuzda var. Zaten Balikcilik Genel Muduru de Yonetim Kurulu uyemiz. Herhangi bir sikinti olduğu zaman mudahale edebilecegiz, etmesi gereken kurum da biziz ama şu anda bizim balik ihracatimiz 1 milyar doları aştiğı için balıkta bir sikinti yok yani olduğu anda mudahale edebilecek olan kurum biziz, bunda bir sikinti yok. Bu başka yerlerden de bize geliyor. Bu "franchising"leri biz 2017 yılında kapattık bundan sonra biz buraya ürün de vermiyoruz, denetimi de bize ait değil. Yalnız tarım il mudurlukleri diğer bütün kasapları, et satan yerleri, gıda satan yerleri denetlediği gibi denetleme yapıyor yani bizle bir ilgisi kalmadı artık mağazaların. Denetimini yapmıyoruz, ürün de biz vermiyoruz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Ama isim olarak sizin tablolarınızı kullanıyorlar Sayın Genel Müdürüm.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – "Et balık mağazaları" diye kendilerini de Patentten tescil ettirmişler, ismini. Biz yargı sürecini de başlattık fakat herhangi bir şey yapamadık. Yani Et ve Süt Kurumu değil de -bizim Et ve Süt Kurumu mağazalarıydı- onlar "Et Balık Mağazaları" diye tescil ettirmişler, herhangi bir şey yapamıyoruz bu konuda.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdürüm, vekilimizin bir önerisi var, Et ve Süt Kurumunun adı, et, süt, hamsi ve balık kurumu olsun diye.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Genel Müdürüm, devam edin.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Evet, zaten bu kurum 1992 yılında özelleştirmeye alındı, 2005 yılında özelleştirmeden çıkarıldı 7 kombinasyonu yani 35 kombinasyonun bir kısmı satıldı. Bundan sonra da tabii, sağda solda işte, Sivas geldi, Yozgat geldi, Trabzon yapılıyor, Denizli geldi. Biz yaptık yani geldi derken. Büyümeye başladı. Alan firmaların "Beş yıl bu faaliyete devam edeceğiz." diye bir şart olmasına rağmen beş yıl dolunca Bedri Yaşar Vekilimizin dediği gibi hep özelleştirdiler, arsa yaptılar, villa yaptılar yani bu doğru. şu anda Et ve Süt Kurumunun özelleştirmeden alınanlardan 2 kombinasyonu hariç çalışan yok, 2 kombinasyonu çalışıyor özelleştirmeden alınanlardan.

Evet, Sayın Vekilim, bir de bu ürünlerle ilgili tabii, o spesifik bir konudur. Bizim ürünlerimizde hem fiyattan hem kaliteden memnun Sayın Vekilim. Bize de çok teşekkür şeyi geliyor. yani bir kişi, belki iki kişi hani damak tadıyla ilgili...

Askeriyeye verdiğimiz cezalar var, 2015 yılından itibaren askeriye giden etlerin kimyasal ve mikrobiyolojik tahlillerini kurum kendisi yapıyor askariyenin belirlediği laboratuvarlarda ve öyle götürülüyor. Buradan kuruma 2015 yılından beri bir zararı yok. Yalnız şöyle oluyor: Ya giderken ambalaj bütünlüğu bozulmuş ya kaza olmuş, işte bir iki saat geç kalmışsın, gecikti diye. Bir de orada histolojik yönden muayene kabul komisyonu var, komisyon üyesi birisi diyor ki: "Ben tadını beğenmedim, rengini beğenmedim." Yani çok aza indi ve inmeye de devam edecek yani ceza miktarı düşüyor artık veya bizim ithal etlerden askeriye vermiyoruz yani askeriye ithal et verdiğimiz yok, hastalıklı et vermemiz mümkün değil.

Bir de Atıla Sertel Vekilimizin dediği bizim bu kesilen hayvanları ithal, yerli diye ayırma nedenimiz hiç şey değil, yurt dışından ithal gelen et değil. Biz vatandaş dışarıdan besilik getirmiş, üreticimiz beslemiş yedi sekiz ay çünkü onu 1 lira eksik aldığımız için bunun ayrımını yapabilelim diye. İthal

dediğimiz o yoksa “Onu dışarıdan ithal getirdik, bu kadar ithal.” değil yani. Yine üretici getirmiş, yedi sekiz ay, on ay beslemiş, bu hayvanlar ithal olarak kastedilen, yoksa diğer hayvan değil. Zaten şu andaki stoklarımızda da hiç ithal etimiz yok. 19 bin tonun içinde ithal et yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, Sayın Genel Müdürüm. Biraz daha hızlanalım.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Tamam, Sayın Başkan, Gerisine isterseniz yazılı cevap verelim. Not alabildiğimize yazılı cevap verebiliriz yani.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, tamam, öyle yapalım, yazılı verelim.

Teşekkür ediyorum.

Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yılı hesap dönemine ilişkin sonuç bölümünü ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

Önce 2017 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

2017 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün 2017 yılı bilançosu ve 279 milyon 337 bin 370,03 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şimdi 2018 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün 2018 yılı bilançosu ve 491 milyon 116 bin 178,90 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait üst komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, teşekkür konuşması için de sözü tekrar size veriyorum.

Buyurun.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ OSMAN UZUN – Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; sabrınız için teşekkür ediyorum. Bu pandemi sürecinde çok da uzatmaya lüzum yok Sayın Başkanım.

Hoşgörünüze sığınıp teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben de teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimiz, bir duyurumuz olacak lütfen yerlerimizi boşaltmayalım.

Ben de teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, gündemimize 24 Kasım 2020 Salı günü Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Ayrıca, değerli üyelerimiz, programımızda 9 Aralık 2020 Çarşamba günü 11.00’de yapılacağı duyurulan Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme AŞ’nin denetim toplantısı, kurumun aralık ayı içerisinde yurt dışı programı olması nedeniyle 25 Kasım 2020 Çarşamba günü saat 14.30’da yapılacak.

Daha önce 25 Kasım’da yapılacağı duyurulan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü toplantısı ise 9 Aralık tarihinde yapılacaktır.

Karşılıklı değişim oldu. Mail atacağız, ayrıca duyuru olarak da size göndereceğiz.
Toplantıyı kapatıyorum.
Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 13.12

